

FOAIA POPORULUI

Pretul abonamentului:
Pe un an . . . . . 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiunii, Sibiu.

Apare în fiecare Duminică

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada
Poplăcii nr. 15).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.: și timbru de 30 cr.

Lupta bisericilor române.

II.

În nrul trecut am arătat la acest loc în ce stare grea se află *biserica română gr.-orientală*. În această stare grea adunarea cea mai înaltă a bisericii, *congresul* a hotărât să se primească întregirea venitelor preoțești dela stat. Că oare bună sau rea va fi în urmările ei această hotărâre, va arăta viitorul, dar' la ori-ce cas această hotărâre ne arată strimtoarea în care se află biserica, că a fost silită a alege dintre două rele (primire ori neprimire) pe acela, care congresului 'i-s'a părut mai mic, mai puțin stricăcios.

Ceealaltă biserică națională română, *biserica suroră gr.-catolică*, asemenea trece prin grele timpuri. Și asupra acestei biserici, respective asupra preoției ei, ocârmuirea și peste tot maghiarismul voeste să-și câștige o înfrîurire, ba are de gând să-și nimicească chiar neatîrnarea.

Este știut, că biserica română gr.-cat. sau unită formează o provincie metropolitană de sine stătătoare, adevărat neșpusă primatului catolic al Ungariei și peste tot deopotrivă cu arhiepiscopii și episcopii catolice. Așa a fost aceasta dela început.

Acum fiind în pregătire autonomia bisericii romano-catolice, o comisiune de 9 inși, care este însărcinată cu lucrările pentru autonomie, a făcut un plan în care biserica română gr.-cat. e luată ca aparținătoare intru toate bisericii catolice, fără a ține seamă de neatîrnarea bisericii române gr.-cat. și de drepturile ei de-a avea autonomie proprie, deosebită.

Acesta este un atac foarte primejdios, îndreptat împotriva bisericii noastre unite. De aceea vedem, că capul bisericii, I. P. S. Sa Metropolitul *Mihályi* a făcut un protest contra lui.

În privința aceasta foaia *»Unirea«* din Blaj, osândind manopera comisiunii, împărtășește următoarele:

»Aflăm că din partea capului provinciei noastre bisericesti s'a înaintat protest energic în contra lucrărilor comisiunii de 9, care a pregătit proiectul autonomiei catolice fără a ține seamă de neatîrnarea bisericii noastre și de drepturile ei de-a avea autonomie deosebită de a catolicilor de rit latin. Dacă comisiunea de 27 nu va lua în seamă acest protest, clerul și poporul nostru își va ști face datorița.»

Un alt atac sau am pute zice umilire a preoției române gr.-cat. se încearcă acum din partea statului cu împărțirea ajutorului de stat, ce se dă preoților gr.-cat.

Statul până la altă rînduală dă preoților (cari îi convin lui) din vistieria țerei ajutoare, dar' pretinde ca chitanțele să fie *ungurești* și să fie iscălite și de *solgăbirei*, făcând atîrnători pe slujitorii sfântului altar de slujbașii statului unguresc. Aceasta este o împrejurare umilitoare și înjositoare și împotriva ei a protestat preoția din mai multe sinoade protopopești. Tot asemenea 'și-a ridicat glasul și I. P. S. Sa Metropolitul, protestând la locurile mai înalte.

Este întrebare, că aceste glasuri de protestare vor fi luate în seamă ori ba? În ori-ce cas în aceste împrejurări grele este de lipsă întrunirea unei adunări bisericesti, a unui *sinod arhidiecesan* sau chiar a unui *sinod provincial*, la care să ier parte trimișii din arhidiecesă și din diecese.

»Unirea« în nrul său mai nou scrie următoarele în privința aceasta:

»Cerem deci cu stăruință convocarea cât mai grabnică a sinodului arhidiecesan, sinodului arhidiecesan să-și premergă în fiecare tract protopopesic sinoade protopopești, cari să hotărască cu vot secret primirea, ori neprimirea ajutorului de stat după modalitatea, cu care se dă. Astfel se va avea un vot liber, neinfluențat și pe baza acelor voturi, sinodul va hotări.»

Precum vedem deci lupta este încinsă pe toată linia, o luptă crâncenă între stat și biserică, între cutropitori și bisericile române.

Timpurile prin cari trec bisericile noastre sînt grele, dar' biserica română a mai trecut prin asemenea viore, când răii voit-au se o surpe, dar' n'au isbutit.

Avem nădejdea că nu vor isbuti nici acum, că planurile lor se vor spulbera, dacă vom avea credința tare și neclintită în D-zeul părinților noștri și vom ține strîns la olaltă capii bisericii, preoția și poporul credincios și mai departe, dacă vom da ascultare și vom urma sfaturilor și hotărîrilor, ce au luat și vor lua adunările bisericesti și povețelor ce ni-le vor da arhieriei și mai marii bisericii.

Fond național. Printre Slovacii din America se face propagandă pentru adunarea unui fond național pe seama conaționalilor din Ungaria. În fruntea mișcării s'a pus preotul *Furdec*, din America, care motivează

FOITA.

Poesii populare.

Din Ocnisoara.

Culese de Dumitru Lodroman, cantor.

Dragostea din ce-i făcută
Din omul cu vorbă multă,
Zice una zice alta
Și dragostea eată-i gata.

Urîtul din ce-i făcut
Din omul care-i tăcut,
Zice una ș'apoi tace
Vezi urîtul cum se face.

Poate fi mândra frumoasă,
Că hainele n'o apasă
Nici aici, nici acasă,
Pe sub rudă poți pușca,
În ladă te poți uita
Că nimica nui vedē,
Numai brēul și bearta
Și oala cu rumenele
Cu oglinda lângă ele.

Spune-mi maică, spune-mi bine
Unde m'ai făcut pe mine?
La tulpina nucului
Să fiu frate cucului
Și sprigina vîntului?

Pân' ce-'s neagră nu-'s Țigană
Că-'s viță de Murășană,
Pân' ce-'s neagră și murguță
Nu-'s la tot ciuful drăguță,
Nu-'s frumoasă nici n'am fost
Om frumos am făcut prost,
Nu-'s frumoasă nici n'oiu fi
Om frumos tot voiu iubi.

Măi bădiță pentru tine
N'a rămas inimă 'n mine,
Puținică ce-a rămas
Ș'aceea de dor a ars.

Fă-mē Doamne ce mi face,
Fă-mē-o țintă mândră 'n grindă
Să ved mândra cum se schimbă.
Mândruța din graiu grăia:
Fă-mē Doamne ce mi face,
Fă-mē-o țintă mândră 'n poartă
Să ved badea cum se poartă,
De s'a purta cinășel
Dă-mē maică după el.

Bade bădișorul meu,
Rēu sē teme neamul tēu
C'oiu perē pe capul tēu,
O veni ș'aceea vreme
Tu mi cero eu n'oiu mere,
C'oi sta 'n loc ș'oi socoti
La ce focu-oi lăcomi.
Nici nu-'s oi de dat în strungă
Făr' pipă cu țeghe lungă,
Nici nu-'s vaci cu coarne largi
Numai pipa cu cānaci,
Nici nu-'s junci cu coarne lungi
Numai pipa 'n patru dungi,
Nici nu-'s garduri streșinite
Numai cisme poteovite.

Bade prin ograda ta,
Poți umbla cu cisme roșii
Că nu le-or întina porcii,
Și cu poale împăturate
Că nu s'or stropi de lapte,
Și poți umbla tot desculță
Că nu-i călca pe-o grăunță,
Că în locul stogului
E urmuța poreului,
Și în locul fēnului
E culcușul cānelui.

lipsa unui astfel de fond cu următoarele rinduri publicate în foaia slovacă din America:

»Cele trei milioane de Slovaci nu pot să cadă pradă molochului maghiar. Tânguirile multe însă nu ajută nimica. Guvernul maghiar își cumpără învingerile cu bani. Are fonduri de dispoziție. Trebuie să ne adunăm și noi un fond de dispoziție, ca cu ajutorul aceluia să putem apăsă mai cu succes interesele Slovacilor din Ungaria. Trebuie să facem, ca Slovacii din Ungaria să trimită, cu banii Slovacilor din America, cel puțin un singur deputat național la dieta maghiară, care să le spună Maghiarilor la toate ocaziunile că nu e bine să vândă înainte pielea ursului neîmpușcat.»

Cunoscând zelul Slovacilor din America pentru cauza națională și interesul ce-l poartă celor rămași acasă, nu ne îndoim, că mișcarea pornită va avea rezultat îmbucurător, ceea-ce de altcum o dorim din inimă.

Slovaci nu primesc. *Cetim în »Gazeta Transilvaniei«: »Din Miava se anunță, că diecesa aug. ev. slovacă a Neutrei a ținut la 28 Maiu n. o adunare în Bucovăț și a hotărât, să nu primească întregirea dela stat a venitelor preoțești, ci din propriile mijloace să completeze minimul statorit în lege.»*

Putem adauge că tot așa vor face și Sașii. Ei deasemenea nu vor primi »întregirea«.

Dreptul de alegere.

În numărul trecut am spus că acum se face conscrierea alegătorilor dietali și am arătat însemnătatea dreptului de alegere. Ca să nu ne pierdem acest drept trebuie să știm care din noi are drept de alegere și dacă vre-unul din noi, care are acest drept, ar fi lăsat afară din listele de alegere, trebuie să știm cum și când avem să reclamăm.

În privința dreptului de alegere eată cum stăm:

Dreptul de alegere pentru deputații dietali este normat în art. de lege V. dela 1848 (§. 1 și 2) și art. de lege transilvan II. dela 1848 (§. 3 și 4), dar' în special se precizează în *legea electo-*

rală ungară mai nouă, cuprinsă în articolul de lege XXXIII. din anul 1874 în paragrafii 1—16.

În înțelesul acestei legi au drept de alegere pentru deputații dietali — cu excepția femeilor — toți cetățenii, cari au implinit vârsta de 20 de ani și pe lângă aceasta întrunesc următoarele condiții:

În orașele libere regești sau cu magistrat constituit au drept de alegători aceia, cari sau ca proprietate exclusivă ori împreună cu soțiile lor sau cu copii minoreni sunt proprietari ai unei case — chiar și scutită de dare pe anumit timp — care are cel puțin trei părți alcătuitoare, supuse dărei de case; mai departe aceia, cari au un loc pentru care s'a pus dare după un venit curat de 16 fl. (§. 3).

Dreptul de alegere pentru locuitorii comunelor mari și mici, adecă acolo unde avem noi Românii grosul alegătorilor, se stabilește în §. 4 și 5 al legii.

În §. 4 se vorbește despre dreptul de alegere în acea parte a țerei, unde e în vigoare art. de lege V. dela 1848, adecă în *Ungaria proprie*. Aici au dreptul de alegere aceia, cari au în comune $\frac{1}{4}$ de sesiune urbarială ori vre-un alt loc în aceeași întindere, întabulată pe ei sau pe soție și copii.

Ca proprietate egală în întindere cu $\frac{1}{4}$ sesiune urbarială — zice legea — se socotește proprietatea de pământ, după care se plătește atâta dare, câtă se repartizează în aceeași comună pentru cea mai puțin impusă $\frac{1}{4}$ sesiune urbarială.

Dacă în vre-o comună n'ar fi existând nici o proprietate urbarială, în acest cas e a se lua ca basă cea mai puțin impusă $\frac{1}{4}$ sesiune urbarială din o comună învecinată, unde sunt împrejurări analoage de proprietate.

Cu constatarea $\frac{1}{4}$ sesiuni urbariale și a dărei minimale se fac cele mai multe abuzuri. Aceasta o accentuează și ministrul actual de interne Széll în ordinațiunea sa dată în această chestie în 6 Aprilie c. nr. 33.000. Aici ministrul declară, că la constatarea mărimii sesiunii urbariale este singur normativă *mărimea de sesiune stabilită în art. de lege V. din 1836*. Din acest articol, care e și azi în valoare

pentru Ungaria, putem afla cât este $\frac{1}{4}$ de sesiune în sens urbarial, de oare-ce în el se arată în diferite clase mărimea proprietăților urbariale din comitate și se înșiră taxative. De aci oricine poate afla câte clase sunt în comitatul seu și împărțind clasa cea mai mare cu 4, va afla măsura de $\frac{1}{4}$ sesiune urbarială. Articolul de lege din 1836 se află la primării sau la notariate și preture.

Pentru fosta graniță militară și alte câteva părți adnexe Ungariei, dreptul de alegere îl stabilește legea (§. 4) astfel:

»În părțile confiniilor militare, provincialisate, încorporate la comitatele Bács-Bodrog, *Timiș Torontal și Caraș*, cum și în comitatul *Severin*, — sunt a se socoti ca proprietate, egală cu $\frac{1}{2}$ de sesiune urbarială, teritoriile în întindere de zece jugere fiecare juger de 1600° pătrați; ear' în comitatul *Solnocul-de-mijloc, Crasna și Zarand*, în districtul *Cetăței-de-peatră* și în Iazigia și Cumania — opt jugere de câte 1200° pătrați.

Ca teren cultivat sunt a se socoti pământul intravilan, grădinile, viile, arăturile și locurile de pășune.

În §. 5 se stabilește dreptul de alegere pentru *Transilvania*. Aici au dreptul de alegători în comunele mari și mici aceia:

cari plătesc în temeiul cadastrului pentru calcularea contribuțiunei în present în vigoare, contribuțiune, după un venit curat de 84 fl., — ear' dacă posed o casă aparținătoare clasei I. de contribuțiune după un venit curat de 79 fl. 80 cr., și dacă casa lor e trecută în clasa II. ori în o clasă superioară de contribuțiune după un venit curat de 72 fl. 80 cr.;

cari plătesc contribuțiunea de stat după un venit curat anual în total de 105 fl. supus contribuțiunei pe pământ de casă, ori contribuțiunei de clasa I. sau III. după venit.

Pe lângă acestia mai iau parte la alegeri: fiecare comună care afară de cei îndreptățiți în virtutea art. de lege XII. dela anul 1791 numără cel puțin 100 case, prin doi delegați, — ear' comunele mai mici prin un delegat, — liber aleși.

Afară de acestia mai au drept de alegător comercianții și fabricanții, precum și industriașii din orașe, cari plă-

Din Apoldul-de-sus.

Culese de George Albu, învățător.

Măi bădiță, fala ta
Numai pipa și băta
Și jocul Dumineca.

Hup, țup, că n'am să 'mbuc,
Nici la moară n'am să duc,
Nici în traistă n'am băgat,
Nici acasă n'am lăsat.

De-ar fi mândra ca o floare
Dacă-'i vine ciasul moare,
De-ar fi mândra ca o cruce
Dacă moare 'n groapă-o duce.

Pentru sărutat curat
Nici popa nu dă păcat,
Pentru sărutat cu treabă
Nici popa nu te întreabă.

Bade de uritul tău
M'ăș face trestie 'n tău.
Fă-te mândră ce te-'i face,
Că și eu atunci m'oiu face
Un bouț mândru de baltă
Ș'oiu mânca trestia toată,
Ba te-oiu mânca și pe tine

Și tot nu-'i scăpa de mine.
Bade de a ta dulceață
M'ăș face floare 'n fênață.
Fă-te mândră ce te-'i face,
Că și eu atunci m'oiu face
Un voinic cu coasa în spate
Ș'oiu cosi florile toate,
Ba te-oiu cosi și pe tine
Și tot nu-'i scăpa de mine.

Firea-i boltă sănătoasă
Multe fete faci frumoasă,
Mulți ani boltă să trăești
Câte fete 'mpodobesti.

Bate-mă Doamne cu băta
Nu mă bate cu urita,
Bate-mă Doamne cu ruda
Nu mă bate cu bolunda.

Cât fu postul lui Crăciun
M'apucai să tot ajun,
Doară-'mi capăt bărbat bun.
Ce bărbat 'mi-am căpătat
Și noaptea să fi umblat,
Încă 'l-ăș fi căpătat.

RIS.

A mâncat luna...

Un Sécuiu sosi acasă noaptea târziu
dela pădure. Nevasta, care se culcase,
îi spune, că pe masă este mămăligă și
brânză de cină. Era lună frumoasă
și o rază pătrundea prin fereastră drept
pe masă. Sécuiul se așează la masă și
întinge cu mămăliga în raza lunei și
întinge și întinge, până-ce mântuie mămăliga
și apoi se culcă.

Dimineața nevasta îl întreabă, că
din ce pricină n'a mâncat brânza?

— Dar' eu tot în brânză am întins,
— zise Sécuiul.

— O bată-te norocul, — îi răspunse
nevasta, — tu ai mâncat luna în loc de
brânză, căci aceasta e neatinsă.

tesc dare după un venit anual de cel puțin 105 fl., ear' industriașii din comunele mici și mari au drept de alegere, dacă plătesc dare de venit cel puțin pentru o calfă.

Suma dărei, ce se recere pentru dovedirea dreptului de alegător, se arată prin libelul de dare sau prin un certificat dela oficiul de dare. Dreptul de proprietate se dovedește prin un extras din cartea funduară sau prin alte acte, ear' extinderea proprietății se arată prin un extras din registrele cadastrale.

DIN LUME.

Cumpărare de insule.

În mesajul de tron, prin care s'a deschis cortezul din Madrid se anunță, că Spania cedează Germaniei posesiunile sale insulare depărtate, anume: *Carolinele*, *Marianele* și insulele *Talao*, în schimbul unei despăgubiri de bani. Cu alte cuvinte Germania își cumpără teritoare insulare cum cumperi ori-ce moșie. Prețul cumpărării este 25 milioane pesete, cari vor incurge în vistieria statului spaniol. Spania își va susține în insule stațiune pentru cărbuni și va avea favoruri comerciale atât în Germania, cât și în coloniile germane.

Cedarea de teritor se supune cortezului, fără a cărui aprobare nu se poate face nici o înstrăinare de teritor. Chestia cumpărării va forma obiect de discuție și în reichstag-ul din Berlin, în care numai deputații social-democrați i-se vor împotrivi.

Marchand în Franția.

Marchand, renumitul explorator francez a sosit zilele aceste în Franția din lunga sa expediție africană. El plecase cu o ceată mică în Iulie 1896 de pe malul vestic al Africii, din *Loango* și trecând printre popoare sălbatice a străbătut până la *Nil*, unde a sosit în 10 Iulie 1898. Aici a cuprins pe seama Franției fortăreața *Fașoda* și a apărât-o cu eroism contra miilor de derviși fanatici.

Când serdarul *Kitchener* a sosit cu trupe engleze și egiptene la *Fașoda*, spre marea lui mirare a aflat arborat stindardul francez pe zidurile fortăreței.

Din cauza ocupării *Fașodei* era să se nască apoi o ciocnire serioasă între Anglia și Franția, dar' guvernul fran-

cez a poruncit lui *Marchand* să părăsească *Fașoda* și a cedat-o Angliei, asigurându-și alte avantaje față de Englezi în Africa.

Marchand s'a îndreptat din expediția sa cuceritoare spre casă și sosind acum în Franția, a fost primit cu mari onoruri și ovațiuni, atât în Marsilia, unde a debarcat, cât și în Paris. În ministerul de marină s'a dat în onoarea lui și a soților sei un dejun, la care a ținut un toast ministrul *Lockroy*, zicând între altele: »Noi v'am urmărit pe d-voastră în întreprinderile periculoase, v'am urmărit pe d-voastră, cari ați avut numai un ideal: a servi patria și interesele ei. *Marchand* și soții sei au fost decorați cu *medalia colonială*, ear' camera a primit moțiunea de bineventare pentru ei.

Afacerea Dreyfus în Franția.

Dreyfus, precum cotitorii nostri își vor aduce aminte, a fost un căpitan de tunari în armata franceză. El o *Jidan* și a fost osândit de tribunalul militar, aflându-se că ar fi vândut secrete de stat și acum vre-o 4 ani a fost deportat (dus) pe insula »*Dracului*« osândit a sta acolo pe vieață. Mulți însă au susținut, că *Dreyfus* e nevinovat și au cerut ca pira împotriva lui să fie reînviată. Din pricina aceasta s'a făcut multă gălăgie și ațitare în Franția, și chiar și în alte părți. În sfârșit judecătoria cea mai înaltă a Franției a hotărât să se reînviasească pira și a însărcinat cu pertractarea de nou a procesului tribunalul militar din orașul *Rennes*. *Dreyfus* va fi adus acasă, ca să fie de nou ascultat.

Din pricina acestei întorsături în Paris oamenii s'au ațitat grozav. Cei cari părăsesc pe *Dreyfus* se bucură și scriu în foi, că învinge dreptatea. Proivnicii lui *Dreyfus* (cari susțin că el e vinovat) și ai *Jidovilor* sunt foarte cătrâniți pe presidentul Republicii și pe guvern, că pentru-ce au lăsat reînvierea procesului.

În această stare de ațitare monarhistii (adecă acei cari ar voi să restorne Republica și să facă de nou din Franția împărăție) au voit să pescuiască în tulbure și au făcut turburări la *Auteuil*, unde a fost o alergare de cai și unde a fost de față și presidentul *Loubet*. Turburătorii au voit să atace pe president, dar' n'au isbutit.

În cameră (dietă) au fost osândite turburările și s'a votat guvernului încredere, ear' turburătorii sunt prinși. Procesul lui *Dreyfus* se va pertracta de nou, când se va vedea că în adevăr e vinovat sau nu.

Din toată lumea.

Din *Canea* se anunță, că în zilele din 26-30 Maiu c. au emigrat din Creta la Smirua 4000 de Musulmani cretani. Pregătirile arată, că emigrările vor continua în mai mari proporții.

Ziarele din *Atena* anunță, că în Creta s'a descoperit o conjurație a Mohamedanilor contra prințului guvernator *George*. Se afirmă că mai mulți Mohamedani au fost expulsați din Creta.

Din prilejul zilei aniversare din 4 I. c. a constituției italiene, regele *Umberto* a iscalit un decret, prin care agrățiază pe delicienții politici, pe accia, cari au comis delictul de vătămăre al libertății de muncă etc.

Agrițarea nu se extinde asupra celor re-nitenți, recidivi și cari nu s'au prezentat la autorități.

Ziarul armenesc »*Mschak*« care apare la *Tiflis*, raportează o știre din *Erivan*, după care 200 de Armeni-turcești cari trebuiau să fie repatriați, au trebuit să se întoarcă la *Igdîr*, de oare-ce poliția turcească nu li-a lăsat să treacă granița.

Prințul *Galitzin*, guvernatorul Caucazului, a ordonat să se lase acești Armeni în ținutul *Erivan*.

SCRISORI.

Examen în Mărgău.

— 27 Maiu c.

Onorate Dle Redactor!

Îmi saltă inima de bucurie când pot să împărtășesc onorațiilor cetitori și câte o veste îmbucurătoare! Dacă ar da D-zeu sfântul, ca din fiecare comună românească să auzim tot astfel de știri!

Ziua de 26 Maiu a. c. pentru comuna noastră *Mărgău*, a fost o adevărată zi de sărbătoare, și anume: În ziua sus însemnată s'a ținut examenul cu copiii dela școala conf. gr-cat. din *Mărgău*, protopopiatul *Morlacei*. Examenul s'a început dela orele 11, fiind de față public numeros. Mai întâtu s'a început cu clasele I-a și a II-a, sub conducerea d-șoarei *Mariși Moldovan*, învățătoare. Din toate obiectele școlarii au răspuns bine și la înțeles. Succes foarte bun. Puteai ceti pe fețele părinților o bucurie foarte mare, când auziau micile lor odrasle abia ajunse în etatea de 6-7 ani, răspunzând cu bărbăție la întrebările puse de învățătoarea lor și de dl *Ioan Pop*, viceprotopop, ca examinator. La orele 3 $\frac{1}{2}$, s'a început examenul cu copiii din clasele a III-a și a IV-a, sub conducerea dlui *Ioan Mango*, învățător, durând până la orele 8 seara.

Din „Răsboiul pentru neatirnară“.

Rușii la Plevna.

Plevna nu avea nici ziduri și nici altfel de apărări. Era, ca și astăzi, un orașel deschis, așezat pe dealuri, la îmbucătura văii *Tucenița*, în valea *Gri-viței*, nu departe de riul *Vidului*. Locuitorii *Plevnei* erau în cea mai mare parte Bulgari, puțini Turci și Români. Orașelul e pitit între dealuri, ear' căile ce es din el trec prin văi strâmte și pline de cotituri.

Osman, de unde 'și-a cotit drumul, făcuse trei zile de cale până la *Plevna*. Dacă Rușii ar fi plecat spre *Plevna* îndată după luarea *Nicopolei*, ar fi ajuns la *Plevna* înaintea lui *Osman*, ori poate cu el deodată. Ori așa, ori așa, lucrurile ar fi luat altă față și poate nu s'ar fi isvodit perirea cea multă de mai târziu în jurul *Plevnei*.

Rușii însă au plecat după el abia a treia zi, adecă tocmai în ziua sosirii lui *Osman* în *Plevna*.

Osman, îndată-ce a ajuns în *Plevna*, s'a apucat să închidă căile orașului din

toate părțile. 'Și-a săpat șanțuri, a ridicat ziduri de pământ, 'și-a împărțit cele câteva tunuri pe creste de deal, 'și-a ascuns oastea prin ponoarele văilor și ori-unde era vr'un loc adăpostit. Toate acestea le făcuse cu atâta zor, încât a treia zi era închis ca într'o vizuină din care nu-l puteai scoate cu una cu două.

El știa bine că Rușii au să se facă luntre și punte ca să-l scoată din *Plevna*; de aceea, pe lângă lucrările de întărire, el 'și-a adunat oștire de prin orașele mai mari de prin împrejurime. Adunase până la 20 de mii de oameni în *Plevna*, oștire aleasă, cu ce a adus el din *Vidin*, cu ce a strâns în pripă și cu *Cerchejii* pe care 'i-a găsit în *Plevna*.

A treia zi Rușii erau la *Plevna*. Încrezuți pe deoparte, ear' pe de alta luând în bătaie de joc pe *Osman* și nedându-și osteneală să-i iscodească puterile, oi au plecat spre *Plevna* în nesotire. Biruințele de până acum le zăpăciseră mintea, căci până acum se jucaseră cu Turcii.

Cele 18 batalioane de pedestrimă rusească, cu 46 de tunuri, sosese *Mercuri*, după ameazi, sub dealurile *Plevnei* și

se întind pe sub ele, gătite să răsbească a doua zi în oraș. Oștirile se înșiră, încingând *Plevna* de două părți. Prins între două focuri, *Osman* n'avea ce face, decăt să se tragă spre partea cea deschisă, spre riul *Vid*, la apus, ear' Rușii, strîmătorându-l spre rîpele malului, aveau să-l prăbușească în riu. Asta era socoteala de acasă a Rușilor.

Dar' când a fost la tirg, nu li-s'a potrivit. A doua zi cu noaptea în cap, Rușii încep să deo cu tunurile și să înainteze peste dealuri spre *Plevna*.

Spun unii, că *Osman* ar fi voit să prindă în cursă pe Ruși, alții că 'și-ar fi bătut joc de ei novrând să stee la vorbă mai de-adreptul, ori că nu voia să'arote Rușilor ce puteri are. Atâta se știe, că Turcii de pe crestele dealurilor se tot trăgeau spre oraș, ori fățărind slăbiciune, ori într'adevăr fiind slabi. Rușii cari înaintau dinspre satul *Bucova*, cuceriră un deal după altul, scoboriră prin văi, risipind batalioanele lui *Osman* și mereu împingând pe Turci înderet. În urmă, oi scoboriră cel din urmă deal, și cu haionetele pe pușcă intrară în *Plevna*.

Succes strălucit. La începutul examenului s'au ținut de cătră doi copfi două vorbiri, una cătră dl prot. Ioan Pop, ear' alta cătră oaspeți, după cari a urmat examinarea. Din toate obiectele băieții au răspuns foarte bine, tot publicul a rămas foarte îndestulit. Între obiecte s'au cântat mai multe poesii și anume: »Limba românească«, »Țeranul«, »Adio la Carpați«, »Românul cătră Tătar«, »Bravi ostași«, »Pandurul«, »Fii ai României«, »Arcașul«, »Veselia Românilui« și »Drum bun«.

S'au declamat multe poesii, între cari și »Sentinela română«.

Mare impresie a făcut câteva dialoguri și trialoguri predate de copfi și fetițe, cei de față au rămas foarte mulțumiți la răspunsurile curajoase ale copfilor și fetițelor. La sfârșitul examenului s'au ținut ear' două vorbiri de cătră doi copfi. Frumoase au fost ear' trei vorbiri, ținute de cătră dl Ioan Pop, una cătră d-șoara Mariți Moldovan și harnicul învățator Ioan Mango, în care arată că este foarte mulțumit cu progresul care au făcut în decursul anului școlastic, alta cătră părinții copfilor cari au fost de față, ear' alta cătră școlari. Scrisori de model au fost peste 100, dintre cari parte în limba română, parte în limba maghiară.

Cinste se cuvine dlui învățator Ioan Mango și d-șoarei Mariți Moldovan!

Dl Ioan Mango se află de 4 ani în comuna noastră. În fiecare an a făcut progres strălucit cu copfii de școală.

Participantul.

Scrisori cătră popor.

Șomcuța-mare, 4 Iunie 1899.

III

Iubite prietene! Multe am de a-ți împărtăși. Află însă că nu se pot toate deodată. Apoi trebuie să-ți spun din capul locului, că păreriile oamenilor și în lumea de astăzi sunt în multe forme. Așa a fost asta de când e lumea și tot așa va fi până la capătul lumii. La mulți oameni nu le prea place, când le spui adevărul verde. Acestia se pot asemăna cu buhele, cari încă fug și se ascund dela lumina zilei tocmai ca-și-cum

Deodată, ca prin farmec, ulițele Plevnei se umplură de Turci. De prin toate ferestrele caselor curgeau plumbii ca ploaia, de după garduri ostașii lui Osman ochiau tot în carne vie de Rus, pe acoperișurile caselor se iviră cetele de Bașibuzuci, care au stat ascunși și, puști pe Rușii zăpăciți de atâta foc. Batalioanele rusești se respirară pe ulițe, dar' pretutindeni îi aștepta aceeași prăpădenie. Înainte nu puteau să mai meargă; dau deci îndărăt să ese din oraș. Dar' atunci ved că drumul li-e închis.

Rușii scoși din minte se sbat ca peștii în plasă; înainte foc, la spate foc, de laturi foc, și foc de deasupra de pe case. Ei aleargă de colo până colo, sar gardurile și dau prin grădini, se aruncă în turbare și în desnădejde prin case. Generalul care-i comanda cade trăsniț de plumbi, cad oficerii unul după altul, ear' oștenii se aștern pământului ca frunzele toamna. Partea aceea a orașului era numai fum și foc și sêlbatic amestec de oameni încâierați, prin case, prin curți, prin grădini, pe strade; ajunseră piept la piept, om cu om, și-și isbeau creerii cu patul puștei și se spintecau cu baionetele, și moartea într'o mie

unii oameni vreau a fugi și a se ascunde de adevăr. Eu, iubite prietene, nici-odată n'am știut și nici nu știu a mă preface în fariseu, gugulind și netezind scăderile și greșelile pe cari le ved ivindu-se în sînul neamului nostru românesc. Din pricina aceasta, știu bine că în fața unora n'am fost și nu sunt bine văzut, adecă n'am mare popularitate, cum 'mi-a zis zilele trecute în față un inteligent de aici. Dar' n'am ce face, așa 'mi-e năravul. Mă mângăie însă împrejurarea, că multi din cei-ce au cetit epistolele mele de până aci s'au arătat mulțumiți cu păreriile mele, îmbărbătându-mă să scriu mai departe. De bună-seamă, că dintre cei nemulțumiți sunt oamenii — cum se zice »cu musca pe căciulă«. Pe aceia trebuie sbicuiți totdeauna, fără cruțare, mai ales că sunt încă puțini în șirurile noastre; mulțumită lui D-zeu.

Am zis în rîndul trecut, că înainte de toate trebuie să ne luminăm prin învățatură, adecă să avem școale bune. Să apăsăm bine pe cuvântul »bune«, pentru-că nu ne ajunge mai nimica dacă școalele noastre vor fi numai cu numele, și nu ne vom îngriji cu mare băgare de seamă că ce și cum se învață în ele? Înainte de toate trebuie să-ți spun, iubite prietene, că toată învățarea în școalele noastre trebuie să fie clădită pe fundamentul cel tare și neresturnaver al religiei și moralului; pe cari nici-odată, nimica și nici porțile iadului nu le vor învinge.

Drept aceea pruncuții nostri trebuie să-și creștem și învățăm în frica și poruncile lui D-zeu, în legea și credința noastră creștinească și strămoșească. O Doamne! și astăzi în multe școli, învățarea nu se mai începe »În numele Tatălui, al Fiului și al Spiritului sfânt«. Rugăciunile și adevărurile evanghelice se învață, eacă numai așa, ca și de clacă. Și dacă ne uităm la urmările creșterii greșite, nereligioasă, ce vedem? O! 'mi-e groază a înșira și a pune pe hârtie urmările bolnăvicioase ale creșterii rele. Sudalme, jurăminte strâmbe, tăciunării, înșelăciuni, cu un cuvânt stare destrăbălată (corupțiune), moarte sufletească și trupească. Har Domnului! la noi Români nu sunt încă incuibate aceste păcate în măsură mare și bine va fi dacă

de chipuri istovea pe Ruși. N'au scăpat de moarte decât cei-ce avură norocul să se strecoare nesimțiți de Turci spre marginile orașului și cei-ce 'i-au fost prea dragi lui Dumnezeu de a făcut minuni cu dînșii.

În toiul acesta sosesc aproape de oraș și Rușii cei-ce înaintau despre răsărit, dela Grivița. Par'că-i mîna ursita perirei!

Turcii din oraș îi iau și pe acestia în primire, deschizînd asupra lor un foc grozav, se adună din toate părțile și încep să-și potopească. Îți era mai mare mila, cât de deși cădeau soldații ruși, isbiți de mulțimea păgânilor. Cădeau cu zecile, cu sutele, cădeau majorii și colonelii, chiar însuși generalul comandant a căzut mort sub picioarele cailor. Nu aveau nici plumbi să se lupte, dar' chiar să fi avut, n'ar fi avut nici un folos.

De giaba le-au venit în ajutor batalioanele de sprigin, de giaba se bătură vitejește cu toții. După 6 ciasuri de luptă Rușii au început să fugă peste toate dealurile. Ei își lăsaseră ranițele la satul Radișelu, când plecară, ear' acum

ne vom feri de cu bună vreme de ele, fără a le cunoaște barem. Pe când eram și eu învățator, îmi plăcea cu sfințenie a mă ține de principiul cel dintăiu pedagogic pe care îl învățasem în Năsăud dela mult adoratul meu magistru Vasile Petri, care principiu zice »*Învățământul să fie religios-moral*«. Nimic nu învățam în școală fără de a explica la cele învățate religiune și morală. Am săltat de bucurie în anul trecut, când într'o convenire cu mai mulți prieteni, un fost școlar al meu — astăzi un brav învățator — a spus în fața tuturor, că dînsul când umbla la mine la școală, era atâta de pătuns de adevărurile religioase ce îi învățam, încât credea că eu aș fi un om sfânt, nu ca și ceilalți oameni. »Dar' durere — a adaus el — am mers la preparandie, unde 'mi-s'a strămutat mult simțământul religios, după-cum e cursul lumii de astăzi«.

(Va urma.)

Elia Pop.

Năvălirea Hunilor.

— Vezi ilustrația. —

Între popoarele sêlbaticе și îngrozitoare, cari au năvălit prin țerile noastre prin veacul al IV-lea, după-ce Dacia s'a rupt de cătră împărăția romană, au fost și Hunii. Acest popor, despre care se crede, că era din același neam cu Ungurii, a fost foarte crud și sêlbatic. Ei trăiau mai mult pe cai, unde mâncau și durmeau chiar, și tot pe cai își făceau năvălirile. Atacul și năvălirea Hunilor, după-cum scriu cronicarii de pe acele vremuri, era grozavă. Pământul se cutremura sub tropotul cailor și în urma năvălitorilor nu rămăneau decât numai ruine, sate și orașe prefăcute în cenușe și oameni omoriți cu grămada.

Hunii au avut mare putere sub regele lor Atilla, care-și avea scaunul de domnie pe pusteles Ungariei. După moartea lui puterea lor a decăzut și nu peste mult ei s'au prăpădit, încât nu le-a rămas decât numele și pomenirea înfiorătoare.

Trecutul Hunilor, ca și al altor popoare semene lor ne arată, că trăinicia unui neam nu stă numai în puterea volnică a armelor și războiului, ci în munca pacinică și binefăcătoare și în cultivare și înaintare în cultură.

fugind într'alte părți, și-au lăsat perzării și ranițe și merinde și puști și tunuri și au apucat încotro vedeau cu ochii. Perdură vre-o 4 mii de puști, două tunuri și vre-o 20 de cară cu munițiuni și cu hrană. Și norocul lor, că tocmai sosise un regiment rus dela Nicopole, care a încercat puțin pe Turci, căci altfel Turcii n'ar fi lăsat nici un picior de Rus pe lângă Plevna.

La ameazi Rușii erau departe de Plevna, în tabăra lor, desnădejduți și cuprinși de spaimă. Plecaseră în luptă vre-o șese mii. Peste 2000 dintre dînșii erau raniți și zăceau prin iarba, ear' în Plevna rămăneră peste o mie. Pe cei raniți, rămași în Plevna, 'i-au batjocorit Turcii în chip neomenesc, schinjuindu-'i după obiceiul păgânilor. 'I-au ars de vii, 'i-au spintecat și 'i-au tăiat bucăți. Unui major 'i-au spintecat burta și apoi 'l-au silit să fugă, și după-ce majorul, împedându-se în mațele sale, a căzut, Turcii 'i-au tăiat rînd pe rînd urechile, nasul, limba, 'i-au scos ochii și 'l-au asvirlit apoi cânilor.

PARTEA ECONOMICĂ.

Cum putem face roditori pomii cari nu rodesc?

Se întâmplă de multe-ori, că pomi bine desvoltați, bogați în frunze și ramurile, nu rodesc. Causole, pentru cari astlele de pomi sunt sterpi (neroditori), sunt de două feluri, anume: ori au prea puțin suc, ori prea mult. În contra neajunsului dintâu ajută gunoirea. O credință deșcartă, rămasă din moși-strămoși, există la țeranii cari se ocupă cu pomăritul, că dacă îngropi la rădăcina pomului sterp o mortăciune, pomul își recapătă puterea de rodire. Este adevărat, că în unele cazuri îngroparea mortăciunii la rădăcina pomului, îi redă acestuia puterea de rodire, dar' lucrul își are explicare firească. Hoitul putrezește, se descompune și se preface în gunoiu

Un alt cas, că pomii nu rodesc, — după-cum am zis mai sus, — e că sunt prea bogați în suc. Aceasta se poate cunoaște de pe bogăția înmuguririi și de pe pupii mulți peste măsură, dar' nedesvoltați. Un astfel de pom, drept că nu în grabă rodește, dar' cu timpul se reculege și cu atât mai îmbelșugată îi va fi rodirea. De vom vedea însă, că vârsta de rodire 'i-a trecut și totuși nu face fructe, atunci trebuie să-i ajutăm prin mijloace măiestrite. Între aceste mijloace se numără *inelarea*. Aceasta constă în aceea, că facem pe fiecare clombiță — cam la înălțime de o jumătate de urmă din sus de coroană — câte o creștătură în formă de inel, în lățime cam de un centimetru și în adâncime până la lemn, ear' coaja și pelița cea subțire de pe lemn o radem jos; cu un cuvânt creștăm jur-împrejur câte un inel. De se va întâmpla, că nici aceasta se nu ajute pomului, atunci facem patru-cinci creștături în coaja trunchiului începând dela coroană până jos la rădă-

atunci în loc să ajutăm ceva, îi stricăm încă și mai mult, chiar de am îngropa tot hoituri peste hoituri la rădăcina lui. Pentru-că, după-cum s'a zis mai sus, nerodirea poate proveni chiar din cauza că pomul e prea bogat în sucuri.

Un alt cas de nerodire se arată une-ori și în forma, că pomul nu numai fructe nu face, dar' nici nu înflorește, deși, judecând după bogăția frunzelor, e deplin sănătos. Aceasta se observă mai ales la *peri*, și își află cauză și explicarea exclusiv în înriuririle din afară, cari produc anumite schimbări în raporturile de traiu ale pomului. Proce-surile acelea fizice, dar' mai ales chemice, cari se dovedesc prin sugerea, prelucrarea, trimiterea în toate părțile pomului, ori adunarea la un loc a diferitelor materii nutritoare și cari în colo din urmă fac să se desvoalte flori și fructe, — se petrec în însași protoplasma pomului. Cu toate-că până acum învățații n'au isbutit să cunoască din fir în pîr lucrarea ce se produce în acest

Năvălirea Hunilor.

minunat pentru pom. Nu dară faptul în sine, că am îngropat acolo mortăciunea, a redat pomului puterea de rodire, ci materiile nutritoare din gunoiul prefăcut din hoit. Și că aceasta așa este, se va vedea apriat din cele-ce urmează. Același rezultat se ajunge și dacă nu hoit, ci gunoiu deadreptul îngropăm la rădăcina pomului. Spre dovedirea acesteia să spunem aci un cas istorisit în revista ungurească pentru răspândirea științelor naturale (*Természettudományi Közlöny*). Un pomicultor istorisește, că avea în curte doi meri tineri, crescuți nu departe unul de altul. Dintre acestia unul aducea roade în fiecare an, ear' celalalt, deși inflorește și el în fiecare primăvară, fructe nu făcea. Stăpânul pomului s'a pus și 'i-a rotezat toate ramurile, în trunchiu a făcut mai multe tăieturi, ear' la rădăcină le-a pus din greu găinaț (gunoiu de hoar). Resultatul a fost, că în anul următor și în ceialaltă mărul a făcut fructe frumoase și gustoase.

cini, eventual săpăm pământul dela rădăcină și facem câteva tăieturi chiar și în ramurile mai groase ale rădăcinilor. Unii obienuesc a sfredeli trunchiul la înălțime cam de 3-4 urme dela pământ, și a îndesa pe gaură nuiăuă verde de salcă așa că amendonă capetele nuielii să stea afară din trunchiu. Prin aceasta circularea sucurilor se restrînge pe teren mai mic și pomul devine roditor.

Mai sus amintirăm despre credința deșcartă, că dacă îngropi la rădăcină vre-o mortăciune, pomul devine roditor, și am arătat și explicarea, că de ce devine într'adevăr roditor un astfel de pom. Dar' hoitul îngropat la rădăcina pomului, respective gunoiul ce se va preface din el, numai în acel cas ajută, când pomul e sterp, fiindcă n'are destule sucuri nutritoare, pe cari 'i-le procurăm apoi prin gunoie. Căci dacă am pune gunoiu la rădăcina și a acelor pomi sterpi, cari tocmai din cauză că au sucuri prea multe nu produc fructe,

atelier (miheiu) chemic al celulelor plantei, totuși atâta se știe deja până acum cu toată siguranța, că de tot altă selecțiune, de tot altă circulațiune a materiilor nutritoare se recere la desvoltarea mugurilor de frunze, și de tot alta la desvoltarea mugurilor de flori. Ear' asupra nutririi și selecțiunii, schimbului de materii au înriuriră directă multe împrejurări din afară, în măsura puterii și duratei cărora nerodirea încă se arată în deosebite chipuri și grade. Acestea însă ne stă în putință a le mici și une-ori chiar a le delătura de tot. (Va urma).

Cumpărați dela negustori de-ai noștri.

Retrag. Maiu c.

Pe zi ce merge să simte tot mai mult lipsa lucrurilor, ce le putem avea numai prin cumpărare. A trecut timpul bătrânesc cu recerînțele lui cele puține; azi recerînțele se tot înmulțesc, și cu ele se înmulțesc și depozitele, cari imbie

publicului lucrurile de lipsă, se înmulțesc boltele. Dar', lucru cunoscut ne este, că noi toți, cu popor, cu inteligență, nu știm prețul articlilor de care avem trebuință, fiindcă sunt articli noi pentru viața noastră, și negustorii — basându-se pe nepriceperea noastră — ne frige de ne ustură pielea, ear' ei rîd în pumni de nepriceperea noastră și-și infundă buzunarele de bani.

Noi, la rîndul nostru, ne credem tare cumiți dacă stoarcem dela negustor vr'un obiect cu ceva preț scăzut, din ceea-ce ne cerură. De aci a eșit zicala: »Tîrgul n'are supărare«. Că speculanții cer prețuri îndoite și întreite, ear' »cei cuminte« dau cât socotesc, adesea numai jumătate din ceea-ce li-s'a cerut. Și fac tîrgul. Dar' se nu credem, că doară slobozindu-ne obiectul cu cât făgăduim noi, a lăsat din preț. Fără, ei cer prețuri îndoite și întreite ca: dacă cumpărătorul e om mai darnic ori rușinos, atunci se-l tundă, că dă cât cere, ear' de e mai rău de gură, se aibă de unde lăsa.

Această împrejurare ne pune pe toți pe gânduri, de câte-ori eram nevoiți a călca vre-o prăvălie, cu deosebire mai mici, că în orașe mai mari ca Sibiu, Brașovul etc. află omul negustorii cinstite. Din această cauză s'au pus frunțașii unor ținuturi a înființa negustorii cinstite, unde publicul necunoscător de prețuri se nu poată fi înșelat.

O astfel de negustorie este și în Dej, *Mercurul*. E fundată de un an și jumătate, dar' deși atât de aproape de aci, n'am fost acolo până în Joia de Paști, când 'mi-s'a dat prilej. Atunci apoi am fost și am petrecut anume acolo aproape două ore. Și m'a pus în uimire ceea-ce am văzut, și 'mi-s'au deschis ochii căci am văzut cât de grozav este publicul înșelat de speculanții ce trăesc din nepriceperea noastră. Lucruri, pe cari Jidanul cere 30—35 cr. și pentru care publicul dă 25—30 cr., aci sînt cu 16—18 cr. preț fix. Și — bine înțeles — nu-i dă cu daună nici cu aceste prețuri, ceea-ce nici că s'ar pretinde. Îmbrăcăminte, pe cari le cumperi din șetre, putrede, cu câte 25—30 fl., aci le poți face din marfă proaspătă cu 20—28 fl. și apoi ce croitură! Apoi afabilitatea personalului de serviciu dela »Mercur«, manierele fine ale conducătorului și explicațiile binevoitoare, îți storc toată stîmă și încrederea. Din aceste cauze nu am destule cuvinte de a putea recomanda publicului cercetarea acestei prăvălii, unde afli toți articlii de lipsă de calitățile cele mai bune și cu prețurile cele mai moderate ce numai se pot da; și destule cuvinte nu aflu de a recomanda frunțașilor altor ținuturi întemeierea ăstorfel de negustorii. Concurență vor afla la început, dar' încetul cu încetul concurența va dispăre, că publicul 'și-a deschide ochii și va merge numai unde va vedea că de sigur înșelat nu umblă!

Ca să se poată însă îndemna toate centrele noastre de a deschide astfel de prăvălii, este datorința publicului nostru — în al lui interes — a cerceta numai prăvăliile ce biată le avem; a face cumpărăturile numai din ele, ca astfel viața lor să fie asigurată.

Cei din apropierea *Dejului* fac un păcat neiertat dacă cumpără din altă

prăvălie, până nu au cercetat mai întăiu la »Mercur«. Cerce, și se vor încredința, că numai spre binele lor le recomandă această cercare al lor

I. Pop Reteganul.

Industria de casă.

III.

(Urmare din nr. 18 și fine).

Bumbacul, joljul, cartoanele și alte lucruri de aceste, cari ne costă mulți bani, se pot scoate numai prin o cultivare mai lătită a *inului* și *cânepei* și prin o prelucrare rațională a acestora.

Ni-se înfățișează în cazul de față o *cale mijlocie*, potrivită pentru a ne duce la bun sfîrșit.

În regiunile țerei, unde inul isbuțește mai bine, se se cultive in; ear', unde cănepei îi merge mai bine, se se cultive de aceasta și anume din soiurile cele mai alese: *inul de Riga* și *cânepa italiană* (de Bologna). Soiurile alese răsplătesc mai bine munca.

La aceste se adaugă o împrejurare, care e punctul cel mai însemnat și hotărîtor: modul de lucrare al cănepei inului și lănei. Sămînatul, smulsul, uscatul, topitul și earăși uscatul, apoi sbiciulatul, hecelatul și periatul, toate aceste sînt lucrări multe și migăloase, dar' *torsul* și *țesutul* le întrece. Aceste două răsesc cel mai mult timp economelor și cer muncă îndelungată și obositoare. În aceste două privințe ar trebui să se facă mai întăiu înlesnire femeilor. Anume trebuie introdusă *furca de tors* și un *răsboiu mai spornic*. Apoi fie acesta al unei familii sau la mai multe. Dacă un răsboiu spornic ar costa sute de florini, el tot n'ar fi scump, precum nu e scumpă s. p. o mașină de îmblătit. Cruțând *timp* cu un altfel de răsboiu, se cruță bani și cu ei împreună multă osteală. De aceea introducerea ăstorfel de răsboaie este neapărat trebuincioasă. Căci cu furca de tors și răsboiu mai îndemnatice și mai spornice, femeile ar prinde inimă și industria noastră casnică nu s'ar părăsi vîzînd cu ochii, precum, durere, se întîmplă în timpul de față.

Crompton și *Hatterslei* din Manchester, în Anglia, au iscodit un răsboiu cu care se pot țese pe zi 50—70 coți. Drept că acest răsboiu e scump, și s'ar putea cumpăra numai în tovărășie; dar' banii dați pentru el s'ar întoarce în scurt timp cu mare câștig, atât pentru cumpărători, cât și pentru cei-ce-l întrebunțează.

Cu acest răsboiu în 3—4 zile se poate țese tot ce e de lipsă la casă pe timp de un an, pentru-că țesătura nu numai se face cu spor, dar' ea e și lată. Încât pentru bumbacul de țesut, acesta se poate cumpăra și pus pe suluri și țevi, fiind puțin mai scump, ca cel nedăpănat.

Lâna, inul și cănepa s'ar pregăti de cu bun timp, ca atunci când se aduce răsboiul toate să fie gata și țesutul să se înceapă fără întîrziere.

A sosit timpul ca și mașinile de cusut să se răspîndească cât mai mult la sate. Căci, numai cu instrumente și mașini bune și spornice industria de casă va mai putea sta în fața industriei mari a fabricilor.

De încheiere cităm o părere sănătoasă în privința industriei casnice. În »Fitotechnia« sa, pag. 241, *Dr. George Maior* scrie:

»În loc ca țerancele să dea banii pentru bumbacurile și pânzăturile străine numită pânză de America și cartonuri, să le învățăm și încurajăm în interesul lor propriu și al țerei, ca să desvoalte și perfecționeze sistema de-a face pânză în casă, prin procurarea de răsboaie perfecționate și mai practice decât cele primitive a le lor, ca să poată țese mai mult și să facă pânzele mai late.

»În această privință preoții dela țeară ar putea face mult, ca după-ce industria textilă de casă este la poporul nostru atât de desvoltată, cum la puține popoare se găsește, dinșii să stăruiască, ca la toate sîrbările familiare să se întrebunțeze unic produse a le industriei de casă și pe alocurea să stăruiască pentru perfecționarea acelor.

»Țeranul însuși să fie cel dintăiu și cel mai devotat consumator al lor în interesul rentabilității muncii sale și dacă voim ca multe deprinderi și obiceiuri vechi bune să nu se peardă în detrimentul producțiunii și economiei naționale«.

Împotriva păduchilor de pe rugii.

Parasitele verzi de pe rugul rozelor, așa numiții păduchi de roze, se pot pustii cu soluțiunea de eschi de quasia. Această soluțiune ni-o preparăm în modul următor: Un chilogram de eschi (aschițe) de quasia îl ferbem în 10—15 litre de apă până-când apa devine aproape neagră, când apoi zama aceasta de quasia o străcurăm printr'un străcurător. Tăiem apoi în bucățele 1 chlgr. de săpun ordinar și îl topim deasemenea în 10—15 litre de apă. Amestecăm aceste două soluțiuni (zama de quasia și zama de săpun) și adăugăm la ele atîta apă curată, cât împreună să dea 200 de litre, adică să căpătăm o soluțiune de 2%. Cu această soluțiune stropim din greu clombițele rugului cu o stropitoare (de care ne folosim la stropirea vițelor de viie în contra peronosporiei), sau dacă de aceasta nu avem, le stropim cu un mătăuz. Până mîne-zi păduchii se uscă, se prăpădesc. — Tot spre acest scop e bună și emulsiunea de petrolu, pe care ni-o preparăm astfel: în $\frac{1}{2}$ litră de apă topim 22 grame de săpun și îi adăugăm apoi 1 litră de petrolu; mixtura aceasta o subțiem adăugînd la ea 18 litre de apă. Întrebunțarea e aceeași ca și la soluțiunea de quasia.

Un alt mijloc în contra acestor parasite e și pulberea de pucioasă, pe care o cernem pe frunzele, clombițele și lugerii atacați de păduchi. Se înțelege, că cernerea o vom face nu pe timp de ploaie ori în pregătirea de a ploua, căci atunci pulberea va fi spălată de ploaie și nu va avea efectul dorit, (t.)

Tot privitor la acest lucru ne scrie dl Ioan Dicu Decanu, învăț. pens. în Cut, următoarele:

»Mai de mulți ani mă ocup cu alțoarea de roze, am mai multe culori, dar' în tot anul am avut necaz mare, fiindcă

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Încă un factor.

Acel neam se numără între popoarele cele mai înaintate în cultură și știință, care posedă cele mai energice și mai multe mijloace, precum și mai mulți factori, prin ajutorul cărora se pot propaga idei și învățături din toți ramii științei, ca astfel să devie popor cult.

Primii și cei mai siguri factori productivi fără îndoială sunt școalele! Căci școalele sunt acele izvoare perpetue, cari prin activitatea lor continuă, asigură viitorul, înflorirea, prosperarea și înaintarea indivizilor ce le susțin. În secolul nostru toate gențile sunt pătrunse de convingerea, că *cultura aduce libertate adevărată*, care asigură viața popoarelor. Isvorul culturai este *știința*, care crește sau scade, după-cum e energia și activitatea conducătorilor ce se îngrijesc de ea și propagarea ei.

Fiindcă secolul în care ne aflăm se numește și *secolul luminilor*, ceea-ce va să zică, că dela toți conducătorii se recere, ca să propage știința pentru a desvolta deplină lumină pe terenul cultivării și înaintării.

Învățătorii, căci ei sunt în primul stadiu numărați între propagatorii științei, s'au și folosit de toate ocaziunile, dându-și nisuițele a desvolta o adevărată activitate, a cărei rezultat îmbucurător se vede în zilele noastre. Dovadă este cultura la care au ajuns popoarele apusului, dovadă este înaintarea cu pași gigantici a Americii, la al căror rezultat au ajuns prin înființarea nenumăratelor școli, cu diverse chemări și deosebite specialități.

Au înființat școli cu chemarea de a deștepta pruncii, începând încă dela anul al treilea până la al 6-lea, numite: *școli pentru prunci*; pentru pruncii dela 6—12 ani așa numitele școli *elementare*, după aceea pentru pruncii dela 12—15 ani, numite *școli de repetiție* și în urmă au înființat și alte școli ca d. e. gimnasil, teologii, preparandii, școale comerciale, școale reale, universități etc., asemenea și pentru fete s'au îngrijit atât de bine, încât chiar și ușile universităților încă le sunt deschise.

Pe lângă acestea s'au mai îngrijit și de soartea ucenicilor dela măiestrii, înființând și pentru acestia școale numite *școale de ucenici*, cu un cuvânt mai pentru toți sunt deschise toate căile pentru a pute studia, după-cum îi favorizează soartea și împrejurările. Numai despre unii încă serios nu s'au îngrijit, și aceia sunt servitorii și servitoarele. Cu toate-că legea prin articolul de lege XIII.—1876, deobligă pe stăpânii servitorilor și ai servitoarelor, cari se află în anii obligatori de școală, să-i trimită la școală. Dar' oare cine dintre stăpâni s'ar afla înduplecat ca să-i trimită la școală, în timpul când are mare lipsă de ei? Așa cred, că nici unul! Pentru-că deși ar voi ca să îi și trimită, aceea nu o pot face, fiindcă cei mai mulți sunt între anii 12—15; adecă ar fi obligați a umbla la școala de repetiție, de cari pe sate încă numai unde și unde sunt;

ear' la orașe lipsesc aproape cu totul. A le purta la școala de toate zilele (cotidiană) le este peste putință, fiindcă atunci nu i-ar fi de servitoare, fără de școlar.

Eu însă aș preferi și aș afla de un lucru binefăcător și uman, a înființa școala de repetiție numită: *școala servitorilor și a servitoarelor*, care ar fi mai acomodată a se ține seara.

Să privim chiar și numai în comunele cele mai mărișoare și vom afla, că numărul servitorilor și al servitoarelor e cât se poate de mărișor, — dintre cari, în urma împrejurărilor critice și a stărei lor nefavorabile, aproape nici a patra parte nu știu scrie și citi, decum să aibă și alte cunoștințe mai vaste și neincunjurate de lipsă pentru ei. Fiindcă acestia aflându-se în frageda etate nu sunt în stare ca să implinească lucruri mari și grele, de aceea sunt aplicați, în specie *fetele*, ca să îngrijească de prunci, în a căror societate petrec ziua-noaptea, conducându-i și dându-le creștere în o direcțiune oare-care pe cât se poate de nepotrivită, așa după-cum știu ele în nepriceperea lor. Cu acesti *servitori obligați de școală* stăpânii au o mulțime de necaz, pentru-că cea mai mare parte din ei sunt nepricepuți, neatenți și chiar murdari. Dar' poate-se omul mira? Nu! Pentru-că în societatea în care au trăit ei nu li-s'a dat ocaziune ca să se poată isteți, ba unele pe lângă micul salariu, servesc chiar numai pentru a se isteți și îndemâna.

Stăpânii, cea mai mare parte serios să și îngrijesc de ei, pentru-că le stă în datorință; dar' ca să le dea o deosebită instrucție, aceea foarte puținii o fac, fiindcă nici împrejurările, nici timpul, nici relațiunile vieții și nici simț și atragere nu au. Pentru aceea și în *special* despre instruirea *servitoarelor* este neincunjurat de lipsă a ne îngriji.

Și aceasta ușor s'ar pute îndeplini, fiindcă în multe din orașele și satele noastre avem învățătoare și învățători destul de apți.

În ce privește despre instruirea servitoarelor cu privire la organizare, aș aduce următoarea modestă propunere:

Forurile competente cu ocaziunea reviziunii regulamentelor școlare să binevoiască a mai adauge și cam următoarele:

1. În acele comune, unde numărul servitoarelor se urcă peste 30 să fie îndatorate a deschide o școală deosebită pentru instruirea (învățarea) servitoarelor.

2. Comuna, eventual confesiunea să fie datoare a se îngriji de instruirea servitoarelor, ear' propunătorilor a le răscumpăra osteneala prin o remunerațiune deosebită.

3. Planul și conținutul materialului de învățământ să fie aplacidat de înaltul ministru de culte și instrucțiune publică.

4. Servitoarele să fie îndatorate a cerceta cursul până la timpul ce implinesc 15 ani.

să umpleau de păduchi; am cercat în tot felul ca să scap de acesti paraziți, dar' nu mi-a succedat.

În 20 Maiu a. c. am sfârșit cu stropitul viilor contra *peronosporiei* cu apă în care s'a topit peatră vânăță și var (la 100 litre apă 1 chlgr. peatră vânăță și 2 chlgr. var). După-ce am venit acasă am stropit mai mulți altoi, în fine am gândit să cerc și cu rozele și stropindu-le (sprituindu-le) și pe ele cu numita soluțiune, după două zile am observat că am scăpat rozele de păduchi, așa că până azi nu s'a mai arătat nici unul pe roze.

Deci m'am simțit dator ca să împărtășesc acest medicament ieftin și sigur cultivatorilor de roze.

Stropirea se face foarte fină, așa ca să cadă pe frunze numai ca o rouă, dar' la nici un cas să nu curgă pe frunze în jos, asemenea se stropește și trunchiul.

Această stropire se face pe timp frumos, ca să se poată usca în câteva minute.

FELURIMI.

Plantă mâncătoare de carne.

Foaia engleză *Times* scrie, că în țeara Nicaragua (America) s'a descoperit o plantă, care se nutrește cu carne de animale. Ea are înfățișarea viței și însușirea că prinde cu cărceii sei animale ce se întemplă să treacă pe lângă ea, pentru a le suga sângele. Ramurile ei sunt acoperite cu o materie cleioasă cafenie. Dacă se taie, ele se incolăcesc împrejurul brațului și lasă pe carnea lui urme roșii și beșici. Planta se nutrește printr'un mare număr de sugătoare, cari stau închise și se deschid numai pentru a suga. Ea e de o lăcomie de necrezut, în cinci minute ea e în stare să sugă tot sângele din trupul unui animal mai mic. Țăranii Nicaraguani o întrebunțează ca paznic, așezându-o dinaintea ușilor și ferestrelor casei.

Știri economice.

Reuniune de meseriași se plănuiește a se înființa în *Orăștie*. În acest scop s'a și ținut deja o consfătuire prealabilă sub presidența protopresbiterului Vasile *Domșa*, hotărînd, ca pe ziua primă a Rosaliilor românești să se convoace o adunare a tuturor meseriașilor români din *Orăștie*, care se hotărăscă definitiv înființarea, ear' domnii Vasile *Domșa* și Petru *P. Barișiu* până atunci se compună un proiect de statute, cari cetite și primite de adunare să se subștearnă guvernului spre aprobare.

Venitul căilor ferate. Direcțiunea căilor ferate de stat reg. ung. în 25 Maiu a transpus cassei centrale de stat 500.000 fl. ca excedent de casă. Până acum s'a transpus cassei centrale în acest an *șese milioane de florini* sub titlul de mai sus.

Filoxera. În podgoriile comunei *Ják* din comitatul Vas și în cele ale comunei *Zala-Merenye* din comitatul Zala s'a constatat prezența filoxerei. Ambe comunele sunt puse sub carantină.

5. Numărul orelor să fie cel puțin 3 pe săptămână, afară de aceea să fie instruite separat în ale religiei.

6. Limba de propunere să fie cea română, și să li-se propună din următoarele obiecte:

a) religionea, b) scrisul și cetitul, c) exerciții verbale, d) computul, e) igiena și în specie despre curățenie, f) economia și grădinaritul, g) lucrul de mână, etc.

Că ce m'a îndemnat a aduce la iveală această idee, — o mărturisesc, că sunt de prima convingere, că prin înființarea acestui gen de școale cred a fi delăturat una dintre cele mai mari pedeci, în contra căreia până în prezent avem a ne lupta și anume am delătura reaua direcțiune în creșterea ce li-se dă micilor pruncușori, ce sunt sub mâinile nepricepute ale servitorimeii de azi, — pe lângă aceasta cred a face un bun serviciu nu numai lor că prin astfel de școli se îndreaptă și istețesc, fără cu timpul servitoarele vor pute deveni mame bune, soții credincioase, cari vor ști da familiei lor direcțiunea cuvenită, propagând și cultivând ce e bun și frumos și lăpădând cu dispreț scăderile de cari este coplesită servitorimea în zilele noastre. Pe lângă aceea ar ști feri și sănătatea, care este cel mai scump tesaur nu numai a lor, fără și a pruncilor, ce li-s dați spre îngrijire.

De dorit este a se pune început și ăstorfel de școale, căci numai așa ne vom pute scăpa de multele greutăți ce le întimpinăm în instruire și educare. Și apoi aceasta pentru-ce să nu se poată împlini, când știm că prin astfel de lucruri numai bine și folos putem aduce bisericeii, națiunii și patriei.

Afirmând că »școala servitorilor și a servitoarelor« încă ar fi un factor principal, prin ajutorul căreia s'ar edifica foarte mult poporul nostru rămas în știință — și în specie fetele aceluia, îmi iau îndrăzneala a atrage atențiunea forurilor competente asupra acestei idei — rugându-le a pătrunde în meritul ei. Bistrița, la 30 Maiu 1899.

Teodor A. Bogdan,
învățător gr-cat.

Un „Album“ al învățătorilor.

Luneșoara (Bihor, 10 Maiu c.

În anul 1896 cu mare bucurie am cetit un apel în foile noastre române, cătră învățătorii români de sub coroana Sft. Stefan, de a lua parte la facerea unui »Album« al învățătorilor și apostoli ai culturii române, împreună cu monografiile școalelor, în care funcționează, făcut de vrednicul și neobositul nostru coleg Ioan Dariu, învăț. în Brașov. La început, ce e drept, și-au dat păreri lor unii dintre învățători, la care colegul nostru a dat un răspuns foarte lămurit. A trecut oare-cât timp și încă nici acum nu știm hotărît, cum stăm cu »Albumul« din întrebare? Având în vedere folosul, ce l-ar ave cea icoană a școalei române, de oare-ce o istorie adevărată a școalelor române pe basa ăstorfel de monografii s'ar pute face cu mai mare exactitate, însemnătatea unei astfel de lucrări nu se poate trage la îndoială.

Prin acest »Album« am arăta și noi învățătorii români, că suntem demni de

un viitor mai bun. Prin aceasta s'ar ridica și vaza școalei române, în contra căreia se ridică atâtea învinovățiri nedrepte. Învățătorimea e chemată a se interesa de viitorul seu, cum vedem, că fac și alți învățători străini. Pentru a ne pute pregăti un viitor mai frumos trebuie să luptăm umăr la umăr, deci jos cu indiferentismul de care sunt stăpâniți atât învățătorii cât și inteligența noastră, onoare excepțiunilor. Luați exemplul dela alte neamuri cari din toate puterile lucră pentru înaintarea școalei lor.

Faceți pentru onoarea voastră, dragi colegi, acest mic sacrificiu?

Trimiteți datele din viața voastră și istoricul școalei unde funcționați, scrutând cu de-amăruntul prin bibliotecile ori arhivele parohiale și școlare, întrebând și oameni mai bătrâni despre trecutul școalei ș. a.

Spre ajungerea scopului puneți-vă în înțelegere cu răspânditorul ideii, care și până acum mult a spus din al seu prin tipărirea apelului, a răspunsului ș. a. El vă va da informațiunile necesare. Puțină osteneală și toate se pot face.

În urma acestei rugări cătră iubii colegi sunt în deplină speranță, că fiecare va conlucra după putință pentru a se pute eda acel »Album« folositor.

Această rugare, cred, că vor afla de bine toate foile noastre române, a o lua în părtinire, recomandându-o atât corpului didactic, cât și oficiilor parohiale pentru călduroasă îmbrătoșare.

Petru Cipou, învățător.

Afaceri școlare în sinoade.

(Urmare).

Instrucție pentru cuincuenale.

Sinodul arhidieceșan a votat anul acesta următoarea *instrucție*, care este a se urma în chestia cuincuenalelor învățătoresc:

§. 1. Fiecare învățător definitiv aplicat la vre-o școală confesională gr-or. română din arhidieceșan Transilvaniei are drept la 5 cuincuenale de câte 50 fl. sub condițiunile cuprinse în §§-ii următori.

§. 2. La statorirea dreptului de cuincuenal se socotește timpul de serviciu neîntrerupt îndeplinit ca învățător definitiv la una și aceeași școală gr-or. română din arhidieceșan, începând cu ziua de 1. Octomvrie 1893, st. n.

§. 3. La statorirea dreptului de cuincuenal prin urmare nu se poate socoti, de regulă, în timpul de serviciu:

a) timpul de serviciu petrecut ca învățător definitiv la ori care altă școală, fie din arhidieceșan, fie din celelalte două diecese ale metropoliei gr-or. române, fie la vre-o școală străină, ei oricare mutare dela o școală la alta formează întrerupere;

b) timpul de serviciu petrecut ca învățător provisor înainte de a fi ales și întărit la acea școală în mod definitiv.

§. 4. Față de regula generală statorită mai sus, consistorul arhidieceșan, obvenind împrejurări demne a fi luate în deosebită considerare, va decide din cas în cas, după ascultarea comitetului parohial și a învățătorului interesat, într-un-cât în mod excepțional are loc computarea la dreptul de cuincuenal a timpului de serviciu îndeplinit între împrejurările indicate în §-ul 3, fie în total, fie numai în parte.

§. 5. La nici un cas însă nu se poate computa în timpul de cuincuenal serviciul învățătoresc îndeplinit înainte de câștigarea testimoniuului de calificare învățătoresc.

§. 6. Conclusele aprobate ale acelor comune bisericesti, cari înainte de terminul statorit în §-ul 2 au acordat învățătorilor aplicați la școalele susținute de ele cuincuenale în măsură cel puțin egală cu cea statorită în §-ul 1, rămân nealterate, având în celelalte privințe a fi observate dispozițiunile cuprinse în această instrucțiune (Va urma.)

Examene școlare.

Stena, în 19 Maiu c.

Astăzi s'a ținut examenul la școala noastră confesională gr-or. din Stena, tractul Cohalmului. Ca comisar a fost părintele capelan *Ironim Buzea*, însărcinat de cătră dl protopop.

La semnul dat, din toate părțile curgeau copii gătați frumos, cu cărțile subsuoară cătră școală. Vin și părinții, popor mult, bărbați, femei, așa că în 10 minute sala școalei, destul de mare, era îndesată de lume.

S'a început examinarea — erau de față 70 copii — cari stau gata, ca soldații bravi în preajma unui asalt, toți gata să răspundă.

On. dle Redactor! Noi în anii trecuți am necăjit mult pe învățătorul nostru, — făcându-i destule neplăceri, — dar astăzi ved că am păcătuit amar, căci examenul acesta a fost peste așteptările tuturor. Pe fețele vesele ale micșitelor elevi și eleve începători se putea ceti cât sunt ei de mulțumiți cu sine înșiși, — ei răspundeau respicat — cu voce tare și sigur. Tot asemenea au răspuns și cei mai mari și se putea vedea că ei sunt în curat cu materialul propus și că bravul nostru învățător *Naftanailă Pulca*, și-a împlinit cu zel apostolic chemarea sa.

Când s'a sfârșit examenul părinții copiilor și publicul celalalt au isbucnit în strigăte: »să trăească dl învățător!«

Numai înainte, dle învățător, și noi de azi înainte te asigurăm de spriginul nostru, ear' recunoștința și mulțumirea tuturor îți va fi dreapta răsplată!

Un participant.

În 14/26 Maiu s'a ținut în *Reșița-română* examenul la școala română gr-or. de acolo. Învățătorul *Stefan Albu* se vede că și-a împlinit cu scumpătate datorința, căci examenul a succedat foarte bine.

În 28 Maiu s'a dat examenul la școala română gr-catolică din *Desmir*. Pruncii au dat răspunsuri foarte bune și lămurite, așa că învățătorul *Ioan Pop*, care e de doi ani în *Desmir*, a fost lăudat în fața poporului de cătră comisari. La examen au fost de față între alții d-nii învățători pensionați *Gavriil Monasterian* și *Nicolae Albu* apoi *Ráczy József*, învățător-director la școala de stat din loc, *Alexandru Filipan*, învățător în *Gârboul-ung*, *Georgiu Chicinaș*, învățător în *Somtelecu* și *Georgiu Galoș*, învățător în *Ticu*.

Alte examene succese au fost, după-cum ni-se scrie, la *Mărgău* în 26 Maiu c. și despre care publicăm un raport în alt loc al foii noastre.

În *Sibiu*, la școala română gr-cat. s'a ținut examenul cu bun rezultat *Duminecă*, în 4 Iunie fiind de față dl inspector de școale pens. *I. Bardossy* și alt public ales. Băieților silitori li-s'au împărțit premii.

Habic, la 21 Maiu 1899.

În 20 Maiu st. n. a. c., în ființa de față a dlui protopop tractual din Reghin, s'a ținut examenul pruncilor dela școala noastră română gr.-cat. din parochia *Habic*. Examenul a avut un rezultat foarte îmbucurător atât pentru părinții pruncilor, cât și pentru ascultători. S'au examinat peste 100 școlari, cari toți au răspuns din toate obiectele propuse; ei erau îmbrăcați sârbătorește, asemenea sala de învățământ a fost împodobită în modul cel mai frumos de cătră prunci, sub conducerea noului învățător al nostru dl *Ioan Oltean*. Dînsul abia se află de un an școlastic în comuna noastră și s'a arătat în toată privința ca o putere didactică de primul rang, în școală și afară de școală, în faptă și în sfaturi. Prin acestea și-a câștigat iubirea pruncilor și cea mai mare stimă și recunoștință a senatului școlastic parochial și a întregului popor dela noi, precum și a părinților din jur cari aveau prunci la școala noastră. *Athanasiu Grama*, cojocar.

În 21 Maiu st. n. s'a ținut — cum ni-se scrie — examen la școala din *Ciaunul-mare*. Fiind Duminecă, au fost de față și mulți poporeni.

Au avut, ce vedem și asculta, că examene ca și în comuna aceasta românească în puține locuri se pot vedea. Atât rev. domn protopop, cât și cei de față au fost îndestulți cu examenul. Din toate obiectele prescise au fost examinați pruncii și au dat răspunsuri foarte bune. Cu deosebire din comput au fost de tot bune. Praxa pomăritului a fost îndestulitoare. Bine ar fi, dacă în fiecare comună învățătorul astfel și-ar împlini chemarea.

Examenele publice dela școala română de fete din Blaj se vor ține în ordinea următoare:

Mercuri, 21 Iunie st. n.: 8-10 ore a. m.: toate obiectele claselor I. și II.; 10-12 ore a. m.: toate obiectele claselor III și IV.; 3-6 ore d. a.: toate obiectele claselor V. și VI.

Joi, 22 Iunie: cl. VII., 8-9 ore a. m.: religie; 9-12 a. m.: limba română, matematica, geografia și istoria națională; cl. VIII., 3-4 ore d. a.: religie; 4-6 ore d. a.: limba română, fizica, istoria, maghiara.

Vineri, 23 Iunie: 3-5 ore d. a.: limba franceză, conversațiune în limba germană și maghiară.

Sâmbătă, 24 Iunie: 12-1 ore d. a.: examen din economia de casă și din grădinărit; 3-5 ore d. a.: muzica vocală și instrumentală.

Duminecă, 25 Iunie: La 8 ore dimineața s-ta liturgie solemnă. — Cântările vor fi executate de corul elevilor din internat. — Cetirea clasificărilor și împărțirea premiilor și a testimoniilor. Expoziția lucrurilor de mână va fi deschisă în tot decursul examenelor.

În 28 l. c. s'a ținut examenul de vară la școala gr.-or. din *Roșia-montană* cu un rezultat din cele mai bune, dând elevii răspunsuri frumoase. Avem să aducem mulțumită dlui învățător *Nicolau Giurgiu*, pentru progresul ce l-a făcut cu băieții, asemenea căruia numai fostul nostru învățător dl *L. Todea* a arătat.

Examenele de calificățiune pentru candidații de învățători din diecesa *Aradului* se vor ține în 14/26 Iunie și zilele următoare în seminarul diecesan. Cererile pentru admitere la examen au să fie înaintate la direcțiunea institutului pedagogic în Arad până la 8/20 Iunie.

CRONICĂ.

Dor de carte românească. »Telegr. Rom.» scrie următoarele: »Doi băieți din comuna Murș-Sân-Craiu cercetează, în lipsa de școală confesională, școala de stat de acolo, unde primesc învățătura în »limba statului«, adică cea maghiară. Dând însă odată de un legendar de *Ioan Popescu*, frunzărind și cetind prin el, li-s'a părut, că această carte are un deosebit farmec pentru ei. S'au deșteptat adică în ei aceleași sentimente, ca și în nemuritorul *Eliade Rădulescu*, când în decursul învățătorei ce o primea în limba greacă, a dat la un păstor de o carte românească: *Alexandria*, pe care mai apoi, așezându-se într'un coș din pod, a cetit-o din doască în doască, sorbind cuprinsul ei predat în limba maternă, care l-a fermecat. S'a deșteptat acum în băieți dorul de a ajunge să aibă și ei o asemenea carte fermecătoare și în nepriecerea lor copilărească, presupunând, că cel scris pe păretele cărții — *Ioan Popescu* — este »trimitătorul« de cărți românești, i-au adresat acostuia o frumoasă rugămintă, ca »să facă bine și să le trimită« și lor asemenea cărți. Oficiul postal a căutat multă vreme pe »trimitătorul de cărți« *Ioan Popescu* și în cele din urmă abia s'a aflat un bărbat cu asemenea nume în persoana primarului comunei *Toplița-română*. Dar' acesta era alt *Ioan Popescu*, nu cel, căruia era epistola adresată. Primarul *Popescu* a trimis rugămintea băieților secretarului consistorial *Dr. Elia Cristea*, din Sibiu, care s'a interesat mai de aproape de dorința școlarilor însetați după carte românească, și le-a trimis din librăria arhidiececană mai multe cărți de școală și de rugăciuni.

Distincțiune. Din *Caransebeș* ni-se scrie, că preotul român de acolo, dl *Ioan Stoian*, care de douăzeci de ani face pe duhovnicul robilor militari din garnizoana *Caransebeș*, în mod gratuit și cu totul desinteresat, a primit zilele trecute act de recunoștință dela ministrul comun de războiu, care îi exprimă cea mai caldă mulțumită pentru serviciile făcute. Actul e subscris de însuși ministrul de războiu *Edmund de Krieghammer*.

Logodnă. Dl *Victor Oniș*, conducătorul filialei din *Alba-Iulia* a »Concordiei« s'a fidațat Duminecă, în 4 Iunie c., cu d-ra *Ana Simțion* din Blaj.

Costumul sârbesc al prinților României. Advocatul din *Belgrad* *Mihail Jivadinovich* a făcut micilor prinți ai României prezent câte un costum sârbesc, predate la palatul din *Cotroceni* prin dl *G. Arghiroopolu*. În cele următoare dăm descrierea costumelor:

Costumul principelui *Carol* se compune dintr'o cămășuță de pânză albă, în fir de mătășă, țesută la războiu și brodată în fir și fluturi de aur. Un pantalonăș de aceeași pânză. Un pieptar de catifea violetă, brodat cu multă măiestrie în fir și fluturi de aur, cu botoni de fir de aur. Un ilic, asemenea de catifea violetă, brodat ca și pieptarul, în fir și fluturi de aur. Un brâu țesut la războiu, în mai multe colori. O păreche de jambiere de catifea violetă, brodată în fir și fluturi de aur. O păreche de ciorapi de fir de mătășă galbină, brodate de mână cu multă artă. O căciuliță de astrakan, cu fundul de postav bordeaux, cu o cocardă tricoloră sârbă, pe care este aplicat vulturul alb sârbesc.

Costumul princesei *Elisabela* se compune dintr'o cămășuță de pânză albă în fir de mătășă, țesută la războiu, brodată de mână în stilul național sârb. O fustă de pânză albă, țesută în fir de

mătășă, cu galonașe subțiri în fir de aur. O libadea de catifea violetă, brodată în fir și fluturi de aur, cu botoni în fir de aur, având la vîrf câte o perla. O păreche de ciorapi în fir de mătășă, ca cei de mai sus.

Toate broderiile sînt lucrate de mână.

La »Reuniunea școlilor români din Sibiu«, s'a ținut săptămîna trecută a 4-a se dință »literară«. Sala Reuniunii era fixată de membri, cum și de doamnele și d-șoarele din cor în frunte cu dirigentul Reuniunii dl *Candid Popa*. Dl *Valeriu Grindeanu*, sodal cismar a declamat »*Punga mea*« de *G. Sion*, ear' după d-sa dl *Lazar Prașca*, comptabil la librăria »*Tipografia*« a cetit că se poate de fluent și cu bun accent poezia »*Orbul*« de *Naum* și în urmă novela »*Din munți*«, din drăgălașul volum de romane al d-nei *Margareta Moldovan*, Tot din acest volum, d-șoara *Eva Marcu* a cetit destul de fluent bucata »*Între prietene*«. Drept încoronare a seratei e de amintit declamațiunea poeziei hazlie »*Cocoșarii*« de *Speranță*, prin bino cunoscutul umorist dl *Mușiu*, culegător-tipograf.

Boale de cai s'au constatat oficial: în 5 Maiu în *Terchia* (*Bistrița-Năsăud*) la un cal, în 16 Maiu în *Iuța* (*Középfalva*, *Solnoc-Dobăca*) la opt cai, în 9 Maiu în *Zelau* (*Sălăgiu*) la 5 cai, în 14 Maiu în *Chilioara* (*Sălăgiu*) la trei cai boala rapănului (riia); — în 11 Maiu în *Tempăhaza* (*Alba-inferioară*) la un cal, în 15 Maiu în *Vinful-de-sus* (*Turda-Arieș*) la doi cai mucăria. — Pentru aceste comune s'a dispus carantină. Ear' în comunele *Dumitra*, *Berghin* și *Vingard* (*Alba-inferioară*), și *Ilva* (*Palota-Ilva*, *Murș-Turda*) sfîrșindu-se boalele de riie și mucărie, aceste comune sînt absolvate deja de sub carantină.

Balade populare. A apărut tocmai acum în editura librăriei și tipografiei diecesane din *Caransebeș* »*Balade populare*«, culese de *Avram Corcea*, preot ort. rom.

Cartea cuprinde, pe 138 de pagini format 8°, pe lângă o prefață, 20 de balade, una mai frumoasă decît alta.

Amintim între altele pe *Iancu Sibiianu* și *Ana*; apoi pe *Mărza* și îndeosebi pe *Novăcești*, despre care se cântă în opt balade, și anume: *Gruia lui Novac*, *Novac* și *Dârviș*, *Novac* și *Zina*, *Turcul* și *Novăceștii*, *Novac* vinde pe *Gruia*, *Gruia lui Novac* și *Zina*, *Gruia lui Novac* și șerpele.

Cele mai multe din baladele despre *Novăcești* se publică acum pentru întâia-ora. Volumul ca executare tipografică se prezintă foarte elegant, hârtie fină, tipar frumos, care toate fac onoare tipografiei și librăriei diecesane din *Caransebeș*.

Prețul unui exemplar 80 cr., plus 5 cr. portul postal.

Recomandăm cu toată căldura cartea dlui *A. Corcea*.

Alungarea grindinei prin pușcături. În provincia *Piemont* (*Italia*) Joi în săptămîna trecută a bătut grindină teribilă, care a nimicuit aproape întreagă roada. Numai hotarul comunei *San-Giorgio* a scăpat de năpastă. Locuitorii din *San-Giorgio* auzind vuetul furtunei au pușcat din piulițele așezate pe hotar și, pe când împrejurimile au fost bătute de grindină în mărimea nucilor, peste hotarul lor a căzut numai o ploaie lină. Pușcarea din piulițe a durat 2½ ore dând în acest răstimp 350 pușcături, cari au costat comunei abia 1000 lire, prin ce au abătut din hotarul lor o năpastă ce putea să le causeze pagube de sute de mii.

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“ s'au înscris de membri ajutători domnii: Ioan de Preda, avocat cu taxă de 5 fl. anual; Ioan V. Rusu, protopop cu 3 fl.; Nicolae Togan, capelan; Dr. Ioan David, secretarul »Albinei«; Simeon Monda, protopresb., în Bistrița și Vasile Voina, protopresb. onor., Brașov, cu taxă de 2 fl., ear' de membri ordinari: Savu Văcariu, măiestru cojocar; Samoilă Petrașcu, Ioan Moșoiu, sodali măsari; Simion Varga, Ioan Croitor și Dumitru Guța, sodali croitori; Nicolae Stoica și Emil Sigmirean, culegători-tipografi; Lazar Prașca, comptabil la »Tipografia«; Ioan Irimie, cancelist; Antoniu Balomiri, sodal păpușar și Ioan Pamfilie, sodal eismar.

— Precum aflăm din cercurile Reuniunii, cea mai deaproape producțiune (concert, teatru etc.) a Reuniunii se va ține în ziua *Sf. Rosalii, Duminecă, la 6/18 Iunie c.*, în sala cea mare dela »Gesellschaftshaus«.

Producțiuni și petreceri. *O petrecere cu dans*, se va aranja Luni, a doua zi de Rosalii la 7/19 Iunie a. c., în pavilionul »Winter« (apropierea gării) în Sighișoara. Inceputul la 8 ore seara. Întrarea de persoană 1 coroană. Venitul curat este destinat în favorul »copiilor săraci«.

— Meseriașii români din Turda invită la »producțiunea literară împreună cu dans«, ce se va ține Luni, în 19 Iunie st. n. a. c., a 2-a zi de Rosalii, în localitatea școlii rom. gr.-cat. Inceputul la 7½ ore seara. Prețul de intrare de persoană 50 cr., de familie 1 fl., peste 3 membri de fiecare membru 50 cr. Venitul este menit pentru noua Reuniune a meseriașilor și școala română din loc. Programă: 1. Cuvânt de deschidere, de dl *Dr. Eugen Pătăceanu*, avocat. 2. »Prolog«, de Iosif Vulcan, predat de d-nii *Valer Moldovan*, cand. adv. și *Simeon Poruțiu*, învățător gr.-cat. 3. »Rugămintea din urmă«, de G. Coșbuc, daclamată de d-șoara *Augusta Vlăduțiu*. 4. »Tata și fiul«, dialog, predat de *Eugeniu Pop* și *N. Pavel*, sodali. 5. »Disertațiune«, ținută de dl *Valer Moldovan*. 6. »Monolog«, predat de dl *Victor Bugner*, jurist. În pauză se vor juca »Călușerul și Bătuta«.

Orcan și grindină. Hotarul comunei *Artand* din Bihor, alaltăieri a fost bătut de un teribil orcan, după care a urmat ploaie torențială, ear' în urmă a bătut peatra timp mai mult de o jumătate de cias. Paguba e foarte mare.

— În *Betlean* (comitatul Solnoc-Dobâca) a bătut zilele acestea o furtună împreună cu puternic orcan și rupere de nori. Orcanul răsturna și smulgea din rădăcini copaci cât omul de groși; în urmă a bătut peatra, cauzând foarte mari pagube în recoltă.

În comuna *Petea* (comitatul Cojocnei) încă a bătut peatra.

O bună primire. Ni-se scriu următoarele: Cât de frumos răsună cuvintele: »Eată ce e bun sau ce e frumos, decât a trăi frații împreună!« Dar' cât de înălțătoare sunt ele, când se aplică și în practică. La noi trei sunt, cari trebuie să-și dea mâna frățește, anume: *preotul, învățătorul și poporul*. Când acestia una vor fi, se poate spera înaintarea în bine a neamului nostru întreg. Un semn de frăție și unitate au dat vrednicii poporeni gr.-cat. și senatul școl. din *Ibișdorful-săsesc*, când cu ocaziunea adunării generale a Reuniunii învățătorilor gr.-cat. din despărțământul Mediaș. Învățătorii au fost primiți și ospetați în adevăr frățește și cum se cuvine. Ba ce e mai mult, simpaticul țeran *E. Munteanu* într'o vorbire adevărat strălucită, a arătat cu dovezi puter-

nice însemnătatea învățătorului. Bravo vouă țărani din Ibișdorf, cari ați înțeles mai mult, ca mulți alții! Nu mă îndoiesc, că în unire cu vrednicul vostru învățător, dl *Emanuil Oros* veți ajunge la un viitor fericit. Tot asemenea poporul și senatul școl. din Mediaș în frunte cu dl protopop *Ioan Moldovan*, și-au arătat într'un grad mare iubirea și interesarea față de învățătoari.

Prietenul.

Daruri bisericesti. Ca întregire la cele scrise despre dăruirea bisericeii din *Galeș* ni-se scriu următoarele: *Moise Poiana* a dăruit bisericeii un prapor frumos cu aproape 100 fl., care s'a și sfințit la Boboteaza trecută între riuri. Pentru această faptă creștinească îi mulțumim și pe această cale. **Abonentul 2724.**

— Din comuna *Vameș-Odriheiu*, ne scrie dl *Coman Floaș*, comerciant că primarul de acolo *Rovás Miklós*, deși Maghiar și de altă lege, dar' iubitor de casa lui D-zeu, a dăruit la sf. sərbători ale Paștilor bisericeii noastre gr.-cat. un păhar de daruri, în preț de 24 fl. 93 cr. de care biserica avea mare lipsă. Tot asemenea fiind lipsă de 2 prapori, a fost dăruit unul de *Mihail Farcaș*, în preț de 14 fl., ear' pentru al doilea s'a făcut colectă, la stăruința lui *Ilie Coman*. Tuturor acestora li-se aduce mulțumită.

Convocare. În sensul §-lui 41 din statute convoc adunarea cercuală a despărțământului Timișoarei a »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« pe 25 Iunie n. a. c., după amezii la 3 ore, în Timișoara-Fabrik, sala bereriei (Fabrikshof).

Obiectele: 1. Deschiderea adunării. 2. Înscriserea membrilor noi și încassarea taxelor. 3. Raportul direcțiunii. 4. Censurarea socoșilor. 5. Eventuale disertațiuni cari trebuiesc cu 3 zile înainte de adunare insinuate la subscrisul președinte. 6. Distribuirea premiilor. 7. Alegerea a doi delegați pentru adunarea generală a »Asociațiunii«. 8. Stabilirea bugetului pe anul viitor. 9. Eventuale propuneri.

Timișoara, la 5 Iunie 1899.

Emanuil Ungurianu,
președintele despărțământului.

Ciuma în Egypt. Corăbii sosite din India au importat ciuma în canalul Suez. Alaltăieri în *Alexandria* s'au îmbolnăvit de ciumă trei oameni, ear' ieri un al patrulea.

La poliția din *Timișoara* zilele trecute a sosit înștiințare, că un anume *Iosif Mayer*, sosește acasă venind din *Alexandria*. Mayer e așteptat la toate gările, pentru a fi supus desinfierei.

În *Fiume* au fost supuși desinfierei șapte călători, cari sosiseră dela *Triest*. Un călător a dispărut însă fără a fi fost supus acestei proceduri.

Românii și dreptul de alegător. Sub acest titlu »*Pesti Hirlap*« din 5 l. c. ia notiță despre articolii noștri din *Tribuna* și *Foaia Poporului* privitori la *conscrierea alegătorilor*, adaugând, că Românii vor să părăsească pasivitatea. — »Paserea mălaiu visează!«

Desertorul. Gregarul *Stefan Hermetz* din garnisoana din Timișoara, zilele trecute căpătase scrisoare de acasă din *Dobjina*, că tatăl seu e bolnav de moarte. A cerut concediu să meargă acasă, dar' nu 'i-s'a dat. Iubirea pentru tatăl seu 'i-a fost însă mai mare decât respectul față de disciplina militară și astfel soldatul *Hermetz* a plecat fără concediu. A aflat pe tatăl seu încă în viață, dar' la înmormântare n'a putut fi de față, căci soldații de patrolă trimiși după el 'l-au ferecat în fiare și 'l-au

adus înapoi la Timișoara ca desertor. Acum își așteaptă pedeapsa în arestul garnisoanei.

Uciagașii tatălui lor. În *Magyar-Szölgye* (comitatul Strigoniului) țeranului *Mihail Kovács* îi erau mai dragi nepoții, decât ficiorul și li-a testat lor averea. Pentru aceasta ficiorul se certa necontentit cu bătrânul, ear' în săptămâna trecută în firul certeii a *implântat cuțitul în pieptul tatălui seu*. Pe patul de moarte bătrânul fiind de nou insultat de ficior, nepoții bătrânului — copiii uciagașului — s'au infuriat și 'și-au bătut pe tatăl lor așa de cumplit, încât acela a murit lângă patul bătrânului, care încă trăgea de moarte, și în vederea fiilor lui. Băieții sunt arestați.

Uciagaș. Flăcăul *Ioan Voica* din *Vărmaga* în 27 Maiu a ucis, din răsunare, pe judele comunal *Vasilie Popa*. Picioarele și mâinile victimei au fost rupte, ear' pieptul despăcat în două. Uciagașul 'și-a recunoscut crima.

Moarte din tragerea unui dinte. Nevasta lui *Alexandru Trencsiner* din *Budapesta*, o femeie frumoasă, abia în vîrstă de 26 ani, s'a dus la un doctor de dinți, ca să-și scoată un dinte. În decursul operațiunii nenorocita femeie a murit.

Duel cu moarte de om. *Paul Oberschall*, profesor la academia de drepturi din *Pojon* și proprietarul *Dominic Putnok* s'au certat — cu scaunele — într'un restaurant din *Cluj*. A doua zi au eșit la duel cu pistolul, unde *Putnok* lovit în cap de glonțul contrarului, a murit.

Tîrg de cai în Sibiu. În 17 Iunie st. n. se va ține în *Sibiu*, pe câmpul de lângă casarma artileriei, tîrg de cai pentru armată. Se vor cumpăra cai de câte 3 ani, eventual 4-6 ani, de rasă nobilă și înălțime de 158 centimetri.

Pe riul Dnieper în apropiere de satul Soroc, după-cum se telegrafează din *Chiev*, alaltăieri s'a răsturnat un brod pe care erau cincizeci de oameni. *Patruzeci și patru s'au înecat în valuri*.

Nenorociri. În 5 l. c. s'a iscat un mare vifor în jurul *Feneșului-săsesc* și *Gilău*. A trăsmit în *Gilău* un grajd care a ars total dimpreună cu o vacă ce se afla în el. Tot atunci, a trăsmit un copil și un bărbat în hotarul *Vlahei (Oláh-Fenes)*, care au fost aflați zdrobiți. În aceeași zi după amezii s'a aprins în *Cluj-Mănăstur* și au ars total 2 case.

POSTA REDACȚIEI

T. P. în Reșița r. Poesii publicăm, dacă sînt bune, dar' mai bucuros poesii populare nepublicate încă.

I. I. în Șm. Vei ceti în »Foaia Poporului« îndrumări, dar' vei căpeta și deosebit. Nu v'e lăsați! Pentru publicarea moșiei trebuie să plătiți. Trimite inseratul și 'și-se va scrie cât.

D. M. în Ag. În statutul organic nu este opreliște, ci poate în canoane. Întreabă pe protopopul d-v.

Berivoianul. »Dușman crescut« nu știm dacă se referă la *Unguri* sau la ceva local, personal dela d-voastră. Nu se publică, cu atât mai mult, că e anonimă.

Abonentului nr. 1634 în Deva. Răspuns la întrebarea d-tale în privința nerodirei pomilor se dă în nrul de azi și următor la partea economică; cearecă!

T. N. B. în Bistr. Mulțumită pentru cele trimise; rînd pe rînd se vor publica.

Pentru redacție și editură responsabil: **Andrieu Baltes**.
Proprietar: Pentru »Tipografia« societate pe acțiuni: **V. H. Dressnandt**.

Andrieu Baltes

Casă de vânzare.

Intravilanul din Calea Turnișorului nr. 39, pe care se află o casă de locuit, șură, grajd, șopru pentru trăsuri, câmară de lemne, o grădină mică, cuptor de copt pâine și o fântână. — este de vânzare pe lângă preț convenabil și sub condițiuni favorabile.

Informațiuni se pot lua dela proprietar, strada Rannicher nr. 26 (livada Conrad). [185] 1-1

Iuliu Bacsó.

Călinarul săptămânei.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele
	Duminea SS. Părinți, gl. 6, sft. 10.	rés.	ap.
Dum.	30 Părt. Isachie	11 Varnava	4 5 7 55
Luni	31 S. Apost. Ermin	12 Ioan faț.	4 5 7 55
Marti	1 Muc Iustin	13 Ant. d Pad.	4 5 7 55
Merc.	2 S. M. Nichifor	14 Vasilie	4 5 7 55
Joi	3 Muc. Lucian	15 Vit	4 5 7 55
Vineri	4 S. P. Mitrofan	16 Benno	4 4 7 56
Sămb.	5 M. Dorotea	17 Adolf	4 4 7 56

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Luni, 31 Maiu: Gialacuta.

Marti, 1 Iunie: Cluj, Almakerék, Proștea-mare.

Mercuri, 2 Iunie: Felső-Szivágy, Seliște, Șomcuta-mare.

Joi, 3 Iunie: Bațonul-mare, Ghireghio-Sân-Miclăuș, Vârhely, 3-10 Brașov.

Vineri, 4 Iunie: Câmpești.

Sămbătă, 5 Iunie: Bagin (Bágyon), Petelea.

A apărut la

„Tipografia”, soc. pe acțiuni în Sibiu

Cartea

Stuparilor săteni

de

Romul Simu, învățător.

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

Editura și proprietatea

„Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiiului”

Prețul 35 cr. plus portul postal.

Reuniunea agricolă prin edarea acestei cărți folositoare a umplut un gol adânc simțit în literatura stupăritului. Broșura este scrisă pe un frunț învățător, stupar priceput. Ea tractează pe scurt tot de ce are trebuință un stupar. Se recomandă cu deosebire ca premii pentru școlile noastre de tot soiul.

Se vinde la

„Tipografia”,
societate pe acțiuni în Sibiu.

„Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Poesiile

mult iubitului și originalului poet

George Coșbuc,

se află de vânzare la „Tipografia”, pe lângă prețurile originale și anume:

„Balade și Idile” (editura Librăriei Socec & Comp., 1893) . . . . . fl. 1.50.

„Fire de tort”, versuri (ca continuare la „Balade și Idile”), editura Librăriei C. Sfetea, 1896 . . . . . fl. 1.25.

La comanda, care sînt a se adresa „Tipografiei”, soc. pe acțiuni în Sibiu, este de a se adăuga pe lângă prețul vol. și 5 cr. porto pentru 1 volum.

Convocare.

P. T. acționari ai înființândei „Ciclovana”, societate comercială pe acțiuni în Ciclova-montană, prin aceasta se convoacă în sensul § lui 154 din legea comercială la

adunarea generală constituantă,

care se va ține în 13/25 Iunie a. c., d. a. la 4 ore, în casa de sub nr 252 din Ciclova-montană.

Obiectele puse la ordinea zilei sînt:

1. Deschiderea ședinței, alegerea președintelui și a notarului ad-hoc.
2. Raportul fondatorilor despre asigurarea capitalului social
3. Deciderea asupra înființării ori neînființării societății.
4. Stabilirea statutelor.
5. Alegerea comitetului de supraveghere.
6. Darea absoluturii fondatorilor despre responsabilitatea lor până la această adunare generală constituantă conform §-lui 152 a legii comerciale.

Ciclova-montană, la 2 Iunie st. n. 1899.

[30] 1-1

Fondatorii.

Carol F. Jickeli în Sibiu.

Marca

CFJ

Garanță
pentru fiecare
bucată.

Marca

CFJ

Garanță
pentru fiecare
bucată.

Lungime de:	75	80	85	90 cm
1 bucată	fl. —.80	— .80	1. —	1. —

Fiecare coasă cumpărată dela mine pe lângă garanță — dacă nu corăspunde nu e bună întru toate) se primește înapoi, sau se schimbă cu alta, chiar și atunci când coasa a fost deja bătută și întrebuințată

Când se cumpără 10 coase deodată una se dă de cirate pe deasupra. În un pachet de 5 chgr se pot așeza după lungime 6-8 coase, pentru care ca porto, timbru de fracht și proviziune de rambursă (cheltuelile la postă) se plătește numai 27 cr. — pentru depărtare de zona primă și 42 cr. pentru cât de mari depărtări în toate celelalte zone.

În vreme de 10 ani eu mi-am câștigat cu coasele mele tot mai mulți clienți (cumpărători) așa că în toate părțile tot eu trimit (liferez) coase și chiar și anul acesta mulți agricultori și-au cumpărat coase dela mine.

28 4-5

Cute (peatră) pentru coasă:

Cute rosie chimică	fl. —.08	Cute rastrată din peatră fină de Ber-	
Cute din peatră naturală neagră-vinete	fl. —.12	gamos cu marca C F J	fl. — 40
Cute din marmură de Bavaria	fl. —.25		

Garanță pentru fiecare bucată.

Fiecare cute care se va împărea prea moale ori prea tare va fi schimbată cu alta — bună.

Iieu de coase forma figurei

	1	2	3
1 bucată	fl. —.52	— .48	— .45

Ciocan pentru bătut coase forma figurei

	4, à 250	300 grami	figurei 5, à 350 grami
1 bucată	fl. —.45	— 50	— 55

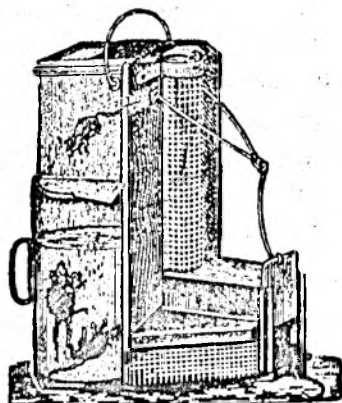
Toporiști (coade) de coase pentru bucate (modelul introdus de Iuliu Teutsch) 1 bucată fl. —.45

Greble de fer pentru coase de secerat, care se pot înșuruba la toporiștile simple ale coaselor . . . . . 1 bucată fl. —.60

Proască (pușculiță) pentru Peronospora.

Toate cu sciob de plumb dela fl. 10.— în sus.

Curse (lațuri) de tot soiul pentru animale stricacioase și uricioase

Recomand cu deosebire cursa de soareci numită a lui Bender, închipuită (desemnată) aici de-a stînga, cu care omul poate să-și curățe casa total de șoareci.

1 bucată 1 fl. 60 cr.

Catalogo ilustrato și liste de prețuri se trimit la cerere, cu deosebire despre: Curse, aparate pentru măsurat și nivelat, instrumente (unelte) pentru măsurari și strungări (sculptori), ferăriele trebuincioase la edificiile (la uși, (forestri etc.) și altele,

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Descrierea Ardealului.

Cine vrea să cunoască frumoasa țară a Ardealului, și cu deosebire Munții-Apuseni, patria lui Horia și Iancu, să citească scrierile lui Silvestru Moldovan anume:

Țeara-Noastră,
descrierea părților sudice ale Transilvaniei
și Valea-Murășului, apoi

Zarandul și Munții-Apuseni.
Cu 9 ilustrațiuni și o schiță.

Descrierile sunt făcute în fel de călătorie, cu datinele și porturile Românilor și cu multe legende despre dealuri, cetăți, isvoare ș. a.

Fiecare carte costă 1 fl. (și 5 cr. porto), în România 3 lei.

Toate zărele noastre au apreciat în cuvinte elogiase aceste descrieri, unicele ce le avem despre Transilvania în limba română:

„Liga română“, scrie între altele:

„Până astăzi n'a existat în limba română o descriere a acestor regiuni atât de interesante din mai multe puncte de vedere. Dl. Silvestru Moldovan a răspuns deci prin această publicație unei trebuințe ce într'adevăr se simțea la noi. Sperăm, că publicul cetitor va face acestei scrieri primirea amabilă pe care o merită“

Comandă se pot face la

„Tipografia“,
societate pe acțiuni în Sibiu.

Cu preț redus!

A apărut și se află de vânzare la „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.

Școalele din Blaj.

Studiu istoric

de

Nicolae Brânzeu,
profesor la liceul „I. C. Brătianu“ în Pitești.

Prețul redus dela 1 fl. la 50 cr.

Pentru porto postal încă 5 cr. mai mult.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare opul premiat și publicat de „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român“

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de

Ioan Pop-Retegeanu.

Acest op, care se extinde pe 216 pagini, cuprinzând cele mai frumoase povești și la urmă o însemnare a provincialismelor, costă numai 50 cr. plus 10 cr. porto.

La librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni în Sibiu se vând:

Operele preotului Kneipp:

Sfaturi

asupra

sănătății copiilor sau îngrijirile

ce trebuiesc date copiilor bolnavi și sănătoși.

Prețul 1 fl. v. a.

Precum și

CURA DE APĂ.

Cum trebuie să trăiți.

Testamentul meu și Conferențe publice.

Prețul 1 fl. 50 cr.

Pentru „Tipografia“, societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

„CONCORDIA“

societate comercială pe acțiuni, Sibiu.

Filială în Făgăraș en gros și detail.

Depozite en gros Căneni (România) și Alba-Iulia.

Branșa de coloniale.

Zahar, cafele fine, delicatose de saison și brânzături de tot felul, chocoladă și cacao, ciaturi (thea) veritabile și bisquits fini, precum și pesmeți, romuri veritabile de Jamaica și Cuba-cognacuri adevărate franțuzești și indigene.

Mare deposit de vinuri naturale indigene dela 40 cr. litrul în sus.

Vinuri veritabile de Bordeaux, Malaga, Madeira, Oporto și Xeres, champagne franțuzească adevărată precum și indigenă. Liqueruri străine și din țară. Țuică bătrână, sligoviță, teșcovină și rachiu de trebere.

Mare deposit de făină de Bănat excelentă.

Deposit bine asortat de ape minerale.

Iere moi și proaspete. Iere roșii. Rahat de „Bellavista“. Halva Luminări de ciară, stearină, parafină și de senu. Singurul deposit al fabricii de luminări de stearină Moessner & Mersing din Galați (România).

Branșa de textil și manufactură.

Mare deposit și bine asortat în țesături de in și bumbac, pichet, barchent (de vară și de iarnă).

Garnituri de masă, serviete și prosoape.

Basmale veritabile de Irlanda. — Șifon, Oxford, Creton, Pânzături.

Bumbacuri de împletit, croșetat și brodat.

Lână răsucită și bircă.

Mătăsuri de cusut și brodat în colorii veritabile dela Dollfus-Mieg & Co. Mülhausen i/E., cea mai renumită din lume.

Cămeși pentru bărbați și pentru turiști. Gulere, mangete și cravate.

Mare sortiment de ciorapi pentru bărbați, dame și copii.

Prețuri-curente la cerere gratis și franco.

[2351] 21—

Cele mai excelente și recunoscute ca cele mai bune

Mașine de cosit

pentru iarbă, trifoiu și holde,

Tăvăluguri cilindrice și lucii, de oțel,

Pinguri cu 1, 2, 3 ori cu 4 feruri,

Grape diagonale și pentru livezi și muschii,

Mașine de sămănat „Agricola“,

Prese pentru ensilarea (indesarea) nutrețului verde (patent Blunt),

Aparate-Dörr (patentate)

pentru poame și legume,

Teasuri pentru toate scopurile, cum și pentru vin și poame,

Prese pentru tescuire de poame și struguri,

Mașine pentru rătzearea vițelor,

Stropitoare automate patent „Syphonia“

pentru plante și vițe de vie

fabrichează și liferează în cele mai nouă construcțiuni

Fabricile ces. și reg., singure priv. pentru mașine economice, turnătorie de fer și atelier de barosuri

PH. MAYFARTH & COMP.,

în Viena, II/1, Taborstrasse.

[26] 2—10

Fundată în 1872. Premiata cu peste 400 medalii de aur, argint și de bronz 750 lucrători. la toate cele mai mari expoziții.

Cataloge de deslușire și numeroase scrisori de recunoștință gratis. — Reprezentanți și mai departe vânzători sunt doriți.

Mașine de îmblătit

cu suluri patente în verigi de uns,

minate cu mâna,
cu vîrtej,
ori cu vapor.

Aparate de vîrtej (întors)

pentru înhămăre de 1 până la 6 cai,

Cele mai noue mașine de vînturat,

Ciururi, sfărmitoare de păpușoiu,

Mașina pentru te cuit fen și paie,

minate cu mâna, stabile și portative

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.